היימשטאָט

ספעציעלע "חינוך געזונט" ביילאגע

קרית יואל ראטצודעט יהדות ניו יארק

יהדות החרדית שאקלט מיט הודאה לה' ווען נייער חינוך-געזעץ ווערט באַשטעטיגט אין אָלבאַני

נאָר צושטאַנד געקומען אַדאַנק קרית יואל'ס מאַכטפולע בלאַק-וואָוט - צום באַדאַנקען יעדן איינציגן תושבֿ קרית יואל!

עסקנים זאגן קלאר:

מזל טוב יהדות ניו יארק!

יישר כח עדת חסידי סאטמאר!! יישר כח עיר הקודש קרית יואל!!!

יהדות החרדית שאקלט מיט הודאה לה' וועלן נייע חינוך-געזעץ וועלט באשטעטיגט אין אלבאני

נאך טעג און נעכט פון ביטער שווערע אַרבעט דורך עסקני הכלל ישראל ע"פ פקודת כ"ק רבינו הגה"ק שליט"א - לאַנגע חדשים שווערע עסקנות צאָלט זיך אויס בכפלי כפלים נאָך היסטאָרישן געזעץ-טויש

עסקנים זאגן קלאר:

נאָר צושטאַנד געקומען אַדאַנק קרית יואל'ס מאַכטפולע בלאַק-וואָוט - צום באַדאַנקען יעדן אייניצען תושב קרית יואל!

נייע געזעץ גיבט א רייע אויסוואלן פאר מוסדות התורה צו קענען געפינען איסקרויזן די ביטערע "גיידליינס" פונעם עדיוקעישאן דעפארטמענט, מיט א נייעם מהלך פון זיין געזעצליך "עקוויוויילענט", באזירט אויף רעזולטאטן אנשטאט אויף תוכן וסדר הלימודים

גאָר היסטאָרישע טעג גייען אַריבער אַצינד אויף דעם יהדות ניו יאָרק, און אינאיינעם מיט טויזנטער תושבי קרית יואל וועלכע האָבן געהאַט די זכי' צו האָבן אַ חלק אין דעם היסטאָרישן טויש, טוט מען פייערן דעם היסטאָרישן וועגדפונקט וועלכער וועט בעז"ה טוישן די ריכטונג און זיין האָפענטליך אַן ערנסטע 'תקופת הצלה' פאַר'ן הייליגן חינוך פון אידישע קינדער אין ניו יארק רבתי, וואָס איז פאַרלאָפענע וואָך צושטאנד געקומען, נאָך לאַנגע יאָרן השתדלות און עסקנות דורך עסקני קהילתינו און ראשי העיר והקרי'.

די פרייַדיגע בשורה האט זיך בליץ שנעל פארשפרייט אַז דעם פאַרלאָפענעם דאָנערשטאָג אח"ק אינעם טאג פון "נצח שבנצח", איז ענדגילטיג אָפיציעל באַשטעטיגט געוואָרן אין די ניו יאָרקער געזעץ הייזער דאס נייע געזעץ וואָס וועט געפינען טוישן די פאַרלאַנגען פון דער סטעיט צו פריוואַטע שולעס, און וועט אנולירן מערסטנס-טייל פונעם ביטערן "גזירת החינוך" וואָס האָט געשוועבט אויף די קעפ פונעם ניו יאָרקער אידנטום אין לויף פון די פאַרלאָפענע צען יאָר.

השתלשלות גזירת החינוך

אַריינצוגיין אין דעם השתלשלות הדברים איבער די ארבעט וואָס די עסקנים האָבן אַריינגעלייגט אין די לעצטע יאָרן אָנצוקומען וואו מען איז בס"ד אָנגעקומען דעם פאַרלאָפענעם דאָנערשטאָג, בלויז אַדאַנק די הילף וואָס די עסקנים האָבן געגאָסן פון יעדן קרית יואל'ער וויילער, וועט זיך אויספעלן אַ שטיקל אריכות, און מיר וועלן פרובירן זיך צו האַלטן אין קורצן.

אין לויף פון די פאַרלאָפענע צען יאָר, זינט אַ גרופּע שונאי הדת, מכם ומבכמ'ניקעס, האָבן אָנגעקלאָגט אַ צאָל מוסדות התורה אין ניו יאָרק סיטי, האבן זיך עסקני קהילתינו הק' בראשות כ"ק רבינו הגה"ק שליט"א, אינאיינעם מיט נאָך פילע עסקני כלל ישראל פון איבער גרעיטאָר ניו יאָרק, אריינגעווארפן מיט לייב און לעבן אין דער ארבעט צו באַקעמפן די ביטערע גזירה.

במשך די יארן איז יעדער עדות וויאזוי דער רבי שליט"א האט קלארגעמאכט פאר די עסקני הכלל אז דער גערעכט סיסטעם אליין איז נישט גענוג צו קענען בייקומען די שונאי הדת, און מען מוז ניצן סיי די לעגיסלאטיוווע ברענטשעס אין אלבאני און סיי דעם עקזעקוטיוון ברענטש, וואס דאס איז די גאווערנאר'ס אפיס, צו ברענגען א דורכברוך אין דער נושא.

כאָטש וואָס ווערנדיג באקעמפט דורך אַזויפיל שונאי הדת איז דאָס געווען אַ שווערע, הייקעלע און קאָמפליצירטע מערכה צו האָבן מיט זיך אַזויפיל מאַכט צו קענען אָנאָנס אַדורכפירן, אָבער וואָס טוט מען נישט פאַר'ן חינוך און פאַר'ן עתיד פונעם יהדות ניו יאָרק? מ'טוט אַלעס וואָס מעגליך, און מיט סייעתא דשמיא ובכחם וזכותם פון אבותינו ורבותינו הקדושים זי"ע האט מען געהאָפט אָנצוקומען צום העכסטן שטאַפל פון הצלחה.

בפקודת הקודש: מיטן פולסטן אחריות

עס דאַרף אונטערגעשטראָכן ווערן אַז אונטערצונעמען אַזאַ פראָיעקט פון טוישן דעם געזעץ אין ניו יאָרק, איז גאָר אַ שווערע און אחריות'דיגע אַרבעט, און האָט נאָר געקענט אונטערגענומען ווערן נאָכן באַקומען די קלאָרע הוראות פון כ"ק רבינו שליט"א וועלכער האָט אויף יעדן שריט געגעבן פונקטליכע אנווייזונגען וואָס צו טון און וויאַזוי זיך צו פירן, כדי מען זאָל ח"ו נישט אַריינפאַלן אין קיין פראָבלעמען.

כ"ק רבינו שליט"א אינאיינעם מיט הר"ר שמחה אייכנשטיין הי"ו בארא פארקער אסעמבלימאן

דערויף האָט זיך אויסגעפעלט די מיטאַרבעט פון געניטע עסקנים און לויערס, לאביאיסטן און עקספערטן אויף פארשידענע געביטן, אחריות'דיגע אישי ציבור מיט ברייטע פלייצעס וועלכע זאלן אַלע אַרבעטן מיט איין ציל צו קענען באַקעמפן דעם גזירת החינוך און ענדליך אָנקומען צו אַ לעזונג וואָס זאָל ברענגען די שווערן עסק צו אַ נייער דירעקציע.

אָנצוקומען צו אַזאַ היסטאָרישן וועגדפונקט, וועלן אָלבאַני אנגעשטעלטע האָבן זיך ממש געלייגט אונטערן מעסער אונז אַ טובה צו טון, קומט נישט אויף איין פוס, און עס ליגט אונטער דעם צענדליגער יאָרן פון בויען גוטע קשרים מיט די אָלבאַני באַאַמטע. און דאָס אלעס האט נאָר געקענט צושטאנד קומען אַדאַנק די פאַראייניגטע שטימע פון טויזנטער תושבי קרית יואל וועלכע קומען אַרויס יערליך שטימען מיט אַ פאַראייניגטן כח לטובת די אנ"ש אינדאָרסירטע קאַנדידאַטן מיט וועמען מען האָט ב"ה אנגעקניפט גאָר גוטע קשרים אַדאַנק דעם מאַכטפולן בלאַק-וואָוט וואָס קרית יואל פאַרמאָגט.

גאווערנאר האקול געווינט דעם פארמעסט

דער ערנסטע געשפּרעכן איבער דעם נייעם געזעץ האָט באקומען דעם גרעסטן שטופ פאָראויס מיט צוויי אהאַלב יאָר צוריק, נאָכדעם וואָס גאָווערנאָרשע האקול איז אריינגעוועלט געוואָרן אין אַמט און האָט פאַרשפּראָכן צו ראַטעווען יהדות ניו יאָרק פון דער ביטערע גזירה. מיט פרישע כחות האָבן די עסקנים בקרב קהילתינו, ראשונים לכל דבר שבקדושה וועלכע האָבן שוין אויף זיך לאַנגע יאָרן פון אָנקלאַפן אויף די פאָליטישע קאָרידאָרן אין אָלבאַני, בפקודת הקודש זיך אַצינד פונדאסניי אַריינגעלייגט אינאיינעם מיט געניטע אַדוואָקאַטן איבערצושרייבן דעם געזעץ אין ניו יאָרק אַנבאַלאַנגט פריוואָטע שולעס.

אין שפּיץ פון די עסקנים איז געשטאַנען דער העלד אין דער געשיכטע, דער ניו יאָרקער אַסעמבלימאַן מוה"ר שמחה אייכנשטיין הי"ו, וועלכער האָט געקעמפט ווי אַ לייב דורכאויס די פאַרלאָפענע יאָרן צו ברענגען די זאַך לידי גמר, און האָט נישט אויפגעגעבן נאָכן עטליכע מאָל פרובירן און דורכפאַלן, נאָר איז געגאַנגען ווייטער און כסדר אָנגעהויבן פון פריש, ביז צו דער יעצטיגער הצלחה בס"ד.

אין אָנהויב פון איר קאַבינעט, האָט די גאָווערנאָר נאָכנישט געהאַט דעם ריכטיגן כח צו קענען שטופן פאָראויס אַזאַ געזעץ, און עס איז באַשלאָסן געווארן אַז דאס געזעץ וועט ווערן אָפּגעלייגט אויף אַ געלעגנהייט וועט זי וועט האָבן מער מאַכט און קענען פאַרלאַנגען פון די געזעץ געבער אַריינצולייגן אַזאַ געזעץ אינעם בודזשעט.

פאַרלאָפענעם יאָר ביים בודזשעט אָפּשטימונג, האָט מען שוין געהאַלטן אין די לעצטע פאַזעס פון אַריינלייגן אַזאַ געזעץ אינעם בודזשעט, אָבער עס איז געווארן אָפּגעהאַלטן די לעצטע מינוט ע"פ פקודת הקודש פון מרן רבינו שליט"א, צוליב וואָס דאס געזעץ איז נישט אינגאַנצן נאָכגעקומען די פאַרלאַנגען, און האָט געהאַט

כ"ק רבינו שליט"א ביי איינע פון די העפטיגע שתדלנות מיט סענאטאר דזשעימס סקופיס און אסעמבלימאן קריס עיקוס

איבערגעלאזט פאַרשידענע לעכער אויף וואָס דער רבי שליט"א האָט נישט מסכים געווען.

ב"ה אַז היי יאָר שנת תשפ"ה האָבן די עסקנים געזען אַ פאַסיגע געלעגנהייט דאָס אַדורכצופירן אינעם בודזשעט. דאָס איז געקומען נאָכדעם וואָס אין צוויי געזעץ-הייזער - ביים גאוועךנאר און די אסעמבלי - האָט מען שוין ב"ה געהאַט אן אָפענעם טויער און אפענע אויערן אויף אלע פארלאנגטע דעטאלן פונעם געזעץ, און אין דעם דריטן - די סטעיט סענאט - האָט מען אַרויסגעקוקט אויף סייעתא דשמיא, אויפן פתחו לי.. ואני אפתח לכם□עס צו קענען אַדורכשטופן גאנצערהייט מיט די באגרעניצטע כוחות וואָס מען האָט דאָרט געהאַט.

גאווערנאר שטעלט־קלאר: מען שרייבט־נישט אונטער דעם בודזשעט אן דעם געזעץ!

אין די חדשים וועז אלע פארהאנדלונגען ארום די היי יאָריגער נ.י. סטעיט בודזשעט זענען אַדורכגעפירט געוואָרן, האָט אויסגעזען אַז אינעם סענאַט זענען די שאַנסן גאָר שוואַך אַז דער געזעץ זאל אַדורכגיין בשלימות, געווי אזוי ווי מען האט ארויסגעקוקט. האָט די גאָווערנאָר קלאָרגעשטעלט פאר די קאָמיטע מיטגלידער אינעם סענאַט, אַז זי וועט אין קיין פאַל נישט אונטערשרייבן קיין בודזשעט היי יאָר, בלויז אויב עס וועט האָבן אין זיך דעם עדיוקעישן ביל וואָס סאַטמאַר פאַרלאַנגט!

דאָס האָט געגעבן גאָר אַ דעציידירענדן שטופ אויף פאָראויס אַז דער געזעץ זאל יאָ ווערן אדאפטירט מיטן אסעמבלי פארגעשלאגענעם נוסח און פאַקטיש אַרייַנגיין אינעם היי יאָריגן בודזשעט.

אינעם סענאַט האָט מען געהאַט גאָר אַ שווערע אַרבעט, זינט די קאָמיטע מיטגלידער זענען וויסטע שונאי ישראל, אנטקעגן דעם אראטאדאקסישן אידנטום, ליידער מזרע ישראל וועלכע זוכן נקמה צו נעמען אין זייער אייגענעם דורכפאַל. דאָרט האָט דער פארטרעטער פון קרית יואל סענאַטאָר סקופיס אַריינגעלייגט גאָר אַ שווערע אַרבעט צו איבערצייגן פילע שליסל סענאַטאָרן אינעם קאָמיטע צו וועלן פאר דעם נייעם געזעץ, און בלויז אַדאַנק זיין אַרבעט האָט מען בס"ד באַוויזן אַריבערצופירן דעם געזעץ אינעם סענאַט.

דאָס קומט נאָך וואָס דער סענאַטאָר האָט מיט עטליכע יאָר צוריק - אום חשון תשפ"א - זיך פאַרפליכטעט פאר כ"ק מרן רבינו שליט"א אַז ער וועט אַרבעטן אינעם סענאַט אַריבערצופירן דעם געזעץ, און בלויז אַדאַנק די קרית יואל'ער שטימען האָט מען באַוויזן דאָס וואָס מען האָט ב"ה באַוויזן.

אַזוי האָבן זיך זאַכן געשלעפט, און יכלו הזמן והנייר און מיר וועלן נישט קענען גענוג שילדערן וואָס די עסקנים זענען אַדורך סיי אין די לעצטע וואָכן און חדשים וואָס דער געזעץ האָט זיך געצויגן אונטערן טיש. און סיי במשך די יארן ביז דאן, עס זענען כסדר געווען עליות און ירידות, טעג וואָס עס האָט אויסגעזען אַז די גאַנצע זאַך איז דערנאָך און מען וועט מוזן אָנהייבן קומענדיגע יאָר פון פריש. אָבער ב"ה אַז מען איז אָנגעקומען וואו מען איז אָנגעקומען.

דאנערשטאג אחרי קדושים; ליכטיגקייט ביים ענדע טונעל

אַנהויב פאַרלאָפענע וואָך פרשת אח"ק האָט מען שוין אָנגעהויבן הערן אַז די זאַך פאָרט ב"ה אינעם גוטן ריכטונג, און דער נייער געזעץ איז אָפיציעל אַריינגעלייגט געוואָרן אינעם נוסח פונעם נייעם בודזשעט. דער סיסטעם ביי געזעצן וואָס ווערן אַריינגעלייגט אינעם בודזשעט, אַרבעט, אַז עס דאַרף נישט אַדורכגיין באַזונדערע אָפשטימונגען ביי אַלע געזעץ-געבער, וואס עס גייט אריין און וואס עס בלייבט ארויס,

וואס איז דער נייער געזעץ?

אַ קורצער אַרײַנבליק אינעם נייעם געזעץ וואָס איז באַשטעטיגט געוואָרן אין ניו יאָרק פאַרלאָפענע ענדע וואָך

דער נייער געזעץ איז באזירט אויף א יסוד אז דער חרדישער ציבור זאל בעז"ה נישט דארפן טוישן דעם חינוך צו זיין ווי א פאבליק סקול רח"ל, און אז מ'זאל גארנישט דארפן משנה זיין פון ביז יעצט אינעם "תוכן" אדער אינעם "סדר" פון די לימודים, א מערכה וואס גייט אצינד אריבער א אויפשאקלונג און ברענגט אונז בס"ד צו א שטאפל ווי קיינמאל בעפאר, כאטש וואס ס'איז נישט קיין פולקאמע הונדערט פראצענטיגע ישועה פאר'ן גאנצן מערכה עד הסוף, און ס'איז אויך ערווארטעט אז דער קאמף איז ווייט פון פארטיג מצד די שונאי הדת.

דער נייער געזעץ וואס די לעגיסלאטור האט דורכדעם א כח העכרן "עדיוקעישאן דעפארטמענט" טוט קלאר דעטאלירן אז דאס טוט אפווארפן אלע ביז היינטיגע רעגולאציעס, ברענגענדיג אז די ביטערע גזירה איומה אין א צורה פון "גיידליינס" וואס די ניו יארק "עדיוקעישן קאמישאנער" האט ארויסגעגעבן, וועלכע ב"ה יעצט געצליך אנולירט, דער אפטייטש פונעם אלטן געזעץ פון 120 יאר צוריק ווערט אויסגעבעסערט צו א קלארע מהלך וואס קען נישט אזוי שנעל גענוצט ווערן אונז צו טשעפען, און איינצייטיג ווערן אלע 15 מוסדות פון ניו יארק סיטי וועלכע זענען שוין געווען באשטעטיגט אלס "דורכגעפאלן" צוריק לעגאליזירט.

לויט'ן נייעם נארוואס-באשטעטיגטער געזעץ וואס איז אדורך אינעם סטעיט סענאט און דאן אינעם סטעיט אסעמבלי, די 2 לעגיסלאטיוועז ברענטשעס פון ניו יארק, און ווען אצינד גיין פאר'ן אונטערשריפט פונעם גאווערנאר וועלכע האט שוין באשטעטיגט איר חתימה זאגנדיג קלאר איינמאל און נאכאמאל אז נאר מיט די חינוך ביל וואס סאטמאר פאדערט וועט זי באשטעטיגן דעם בודזשעט ביל, ברענגענדיג דורך דדעם די וואקעלדיגע סטעיט סענאט מיצוגיין מיטן נייעם געזעץ ווערט אהערגעשטעלט א מהלך פאר די אלטע געזעץ פון "סובסטענשל עקוויוויילענט" אז מ'דארף זיך נישט אונטערנעמען צו ווערן עקוויוואלענט צום פאבליק סקול, נאר אנשטאט וועט מען קענען גרינג נאכקומען דעם געזעץ דורך פארשידענע אופנים.

א שליסל פונעם געזעץ וועט זיין אז "טעסטס" וואס ווערן געגעבן פאר די תלמידים דארפן ארויסקומען מיט די "זעלבע סוקסעס ראטע ווי די פובליק שולעס" לויט ווי הויך זייערע ראטעס קומען ארויס אין עווערידזש.

אבער אין די זעלבע צייט איז געווארן גאר שטארק אויסגעברייטערט און פארלייכטערט די נושא פון "טעסטס" זעלבסט אויף א וועג וואס מ'קען עס גרינג נאכקומען אן ח"ו מאכן סיי וועלכע שינוי אין די ביז איצטיגע סדר ותוכן הלימודים, מיט עטליכע נקודות וואס דער נייער געזעץ ברענגט, ווי פאלגנד:

› די ערשטע נקודה איז ווי געזאגט, אז די טעסטס ווערן נישט געגעבן צוליב א התחייבות פון לימודים, נאר די טעסטס זעלבסט זענען די אייניגסטע התחייבות וואס דער אלטער געזעץ האט געמיינט צו זאגן, און מ'דארף גארנישט טוישן פון סדר ותוכן הלימודים עס נאכצוקומען.

› עס איז געווארן צוגעלייגט א תנאי אז די טעסטס קענען נאר געגעבן ווערן אויב דאס איז "הייקל צו די רעליגיע פון די שולע", דאס הייסט אז די מוסדות קענען פסל'ען א טעסט וואס קומט נישט נאך אונזער אמונה בשלימות.

› אין די צייט וואס ניו יארק שטעלט צו טעסטס פאר די שולעס, איז אבער געווארן צוגעלייגט אן אפציע צו אויסווהלן פון א לאנגע ליסטע פון אנדערע טעסטס צו איינטוישן די ניו יארק'ע טעסטס, און די ליסטע קען וואקסן ווייטער יעדעס מאל עס ווערט באשטעטיגט נאך א טעסט לויט א ספעציפישע רול אוועקגעשטעלט. ד.ה. אז מ'קען איין יאר נוצן איין סארט טעסט, און א יאר דערויף נוצן א צווייטע, און א יאר דערויף א דריטע, אלעס לויט'ן געברויך פונעם מוסד.

› אנשטאט וואס דער קאמישאנער זאל קענען מאכן אייגענע השערות וויפיל פראצענט א היימישע מוסד מוז סוקסעסירן אינעם טעסט, און דאס איז בו בזמן וואס אין די פובליק שולעס איגנארירן זיי די פאקט אז די פראצענטן פון סוקסעס זענען שרעקליך נידריג, וועט אנשטאט דעם גערעכנט ווערן אונזער סוקסעס לויט אן עווערידזש וואס איז באזירט אויף די טעסט "רעזולטאטן פון די פובליק שולעס", ודי למבין.

› היות עס איז שוין לאנג איינגעפירט אז די מיידלער אין שולע נעמען רעגירונג טעסטס, מיט א הויכע סוקסעס ראטע, איז געווארן א נייער טויש אז מען וועט נישט רעכענען די ראטעס פון יעדע בנין המוסד באזונדער, נאר מען וועט רעכענען די גאנצע מוסד אינאיינעם, איינגערעכנט די חדר און די סקול פון יעדע מוסד וואס איז אונטער איין ווירטשאפט. דאס באדייט אז מען וועט בעז"ה גאנץ גרינג קענען נאכקומען די פארלאנגטע סקאור אויף סיי וועלכע טעסט.

› עס איז אויך געווארן צוגעלייגט ספעציעלע ווערטער זיכער צו מאכן אז אויך די 15 מוסדות אין די סיטי וועלכע זענען שוין באצייכנט געווארן "נאן עקוויוילענט", זאלן אויך געערעכנט ווערן אלס לעגאל און די ביז יעצטיגע רדיפות זאלן זיך אויטאמאטיש מוזן אויפהערן.

› באזונדער איז געווארן אראפגעשטעלט א שטארקע יסוד וואס וועט העלפן בעז"ה פאר די גאנצע מערכה גאר שטארק, אז היות מען הייבט אן א נייע מהלך, הייבט זיך אלעס אן פון ערשטע קלאס, כיתה א', און עס דויערט 7 יאר ביז מען קומט אן ביז די 8'טע קלאס, דאס הייסט אז דאס נאכקוקן און באשטימען די הצלחה וועט נאר קענען זיין אין 7 יאר ארום.

› ס'איז דא נאך פארשידענע נקודות אינעם געזעץ, וואס איז בעסער נישט צו אריינגיין אין אלע הייקלע פרטים, לתועלת הענין, און ווי געזאגט איז ערווארטעט אז דאס וועט נאך אנקומען אין געריכט, וחכמים הזהרו בדבריכם.

דרייסטער אויפטריט אין "אסעמבלי" דורך הרה"ח ר' אהרן בנציון ווידער הי"ו

אויפגעשטעלט דער לאנגיריגער עוסק בצרכי ציבור באמונה הרה"ח ר' אהרן בנציון ווידער הי"ו פון מאנסי, וועלכער אז לעצטנס געווארן אריינגעוועלט צו דינען אלס אסעמבלימאן

פארלאפענעם דאנערשטאג אח"ק וועק מען האט אויפגעבראכט דעם נייעם בודזשעט פאר די אסעמבלילייט צו שטימען דערויף, האט זיך אפגעשפילט עפעס וואס מ'איז נישט געווען געוואונט צו הערן אינעם "אסעמבלי", און וועט בעז"ה גיבן א פאזיטיוון בליק אויפן גאנצן יהדות החרדית אין די אויגן פון פילע אסעמבלי-לייט.

עס האט זיך אויפגעשטעלט דער לאנגיריגער עוסק בצרכי ציבור באמונה הרה"ח ר' אהרן בנציון ווידער הי"ו פון מאנסי, וועלכער אז לעצטנס געווארן אריינגעוועלט צו דינען אלס אסעמבלימאן פאר די מאנסי אומגעגנט, און האט מיט עטליכע קורצע ווערטער געלאזט הערן די קלארע שטעלונג איבער דעם ריינעם חינוך פון אונזערע מוסדות התורה.

ר' אהרן בנציון איז שוין לאנגע יארן אינעם עסקנות פעלד און האט שוין אויף זיין רעקארד פילצאליגע פעולות טובות וואס ער האט אויפגעטון פארן כלל. דאס אלעס איז פארשטערקערט געווארן מיטן כח וואס ר' אהרן בנציון האט באקומען מיט עטליכע חדשים צוריק וועק ער איז אפיציעל ערווייולט געווארן צו דינען אלס מיטגליד אינעם אסעמבלי, וואס האט אים געגעבן דעם אפיציעלן כח צו שטימען אויף די ניו יארקער געזעצן.

אצינד, וועק דער ברענענדיגע נושא פון חינוך איז געווען א חלק פונעם עדיוקעישן ביל און מען האט זיך געגרייט צו שטימען אויף דעם נייעם געזעץ, האט ר' אהרן בנציון געוואלט אז עס זאל דערהערט ווערן דער ריכטיגער מעסעדזש לטובת אונזער חינוך, און מיט געמאסטענע ווערטער האט ער זיך אויפגעשטעלט און געלאזט הערן קלאר און דייטליך דעם שטעלונג איבער אונזער געלונגענעם חינוך.

ווערטליכע איבערזעצונג פון דרייסטע רעדע דורך ר' אהרן בנציון וועלכע איז געגעבן געווארן אין געמאסטענע ווערטער אין די ענגלישע שפראך

מאדאם ספיקער, און מיינע טייערע קאלעגן

אין אנהויב וויל איך זיך באדאנקען פאר מיין גוטע פריינד און קאלעגע, דער אסעמבלימאן פון בארא פארק, פאר זיין גוטע אנפירערשאפט צו ארבעטן פאר די ריכטיגקייט פון פריוואטע שולעס. איך בין שטאלץ צו שטיין מיט אים היינט!

איך שטעל זיך אצינד אויף אין שטיצע פון דעם טויש אין געזעץ וואס טוט רעדוצירן די איבערגעטריבענע אויפזיכט אויף פריוואטע שולעס דורך די שטאטישע עדיוקעישן דעפארטמענט. אז די סטעיט זאל זיך נישט קענען אזוי שטארק אריינמישן

לאמיר זיין קלאר: די גאנצע דעבאטע און רעדע איבער "סובסטענשל עקוויוועלענסי" אין פריוואטע שולעס, איז די גרעסטע שווינדל וואס וועלט דורכגעפירט אין ניו יארק! די טענה אז קינדער אין פריוואטע חסידי'שע שולעס באקומען נישט קיין געהעריגע חינוך, איז פשוט פאלש, א פארפוילטע רויטע הערינג (א אויסדרוק אין ענגליש איבער פאלשע אינפארמאציע). די שולעס פראדוצירן סוקסעספולע מוצלח'דיגע בירגער!

עס איז אמת אז דער שטאט דעקט ברעקעלעך פון די קאסטן. זיי געבן טראנספארטאציע קאסטן, לאנטש און טייטל פראגראמען. גיבן זיי אבער נישט קיין ניקל פאר לערערס, תוכן הלימודים, פראגראמען אדער בנינים. אלזא, פארוואס טראכט דער עדיוקעישן דעפארטמענט אז זיי האבן א רעכט צו קאנטראלירן די אלע אינסטיטוציעס?

עלטערן קוקן צו מיט שרעק, ווי דער דעפארטמענט וואס איז געשטעלט אויף דער פירערשאפט פון פילע פובליק סקולס מיט וויניג הצלחה, וויל יעצט ארויפצווינגען קאנטראל אויף מוצלח'דיגע פריוואטע שולעס.

מיר (ניו יארק סטעיט) דארפן זיך האלטן שטאלץ מיט די רייכע קולטור און פארשידענע סארטן חינוך וואס די פריוואטע שולעס ברענגט צו אונזער סטעיט.

איך פרעג, וואס האט פאסירט צו ניו יארקס שטאלץ און פריינטליכקייט צו אלע סארטן קולטורן און גלייכבארעכטיגונג? יעדעם קען מען אריינעמען און בארעכטיגן אויסער אונז אידן?

דער היינטיגער בודזשעט געזעץ איז א שריט צו רעספעקטירן די רעכטן פון עלטערן און באשיצן די פרייהייט פון חינוך.

איך דאנק אונזער ספיקער פאר זיין גוטע פירערשאפט און איך בעט מיינע קאלעגעס צו שטיצן דעם געזעץ.

און איך שטים מיט שטאלץ "יא"!

יישר כח.

נאָר די באַראַטונגען אי׳בער די געזעצן קומען פאר אונטער פאַרמאַכטע טי׳רן צווישן די קאָמיטעען פון די געזעץ-הייזער.

שפעטער ווערט דער געזעץ אָפּגעשריבן אויף אַ פיינעל נוסח וואָס גייט אַריין פאר אָפּשטימונגען צווישן די געזעץ-געבער אינאיינעם מיט נאָך צענדליגער געזעצן און אַמענדמענטס וואָס ווערט אויפאיינמאל אָפּגעשטימט אינעם בודזשעט פלאַן פארן קומענדיגן יאָר. ביי אונזער געזעץ איז דינסטאג לסדר בזאת יבא אהרן אל הקודש.. געזעץ געווארן צום ערשטן מאל שוואַרטץ אויף ווייס, אָפּגעדרוקט דעם פיינעל ווערסיע פונעם נייעם פארבעסערטן עדיוקעישן געזעץ, איינס פון 9 געזעצן וואס טוען אינאיינעם פארשטעלן דעם נייעם 26׳ סטעיט בודזשעט, ערוואַרטעט צו ווערן אויפגעבראכט אין די קומענדיגע 48 שעה פאר אַ אָפּשטימונג אין די געזעץ-הייזער.

דאָנערשטאָג אח״ק אינדערפרי ״נצח שבנצח״ איז געווען דער גרויסער טאָג וועו דער געזעץ איז ענדליך אויפגעברענגט געווארן אין די געזעץ-הייזער פאר אַ אָפּשטימונג אינאיינעם מיטן בודזשעט-פלאַן פארן קומענדיגן יאָר. דער געזעץ איז ב״ה אַריבער מיט אַ איבערוויגנדע מערהייט אין ביידע געזעץ-הייזער און איז אויפצומאָרגנס פרייטאָג אינדערפרי אונטערגעשריבן געווארן דורך די גאָווערנאָר און איז דערמיט אָפּיציעל אַריין אין די געזעץ-ביכער פון ניו יאָרק.

די נייעס איז באַלד אויפגענומען געווארן מיט אַ זעלטענעם פריידיגן בייס יהדות הגולה וועלכע קוקן שוין אַרויס די לעצטערע יאָרן אַז דער גזירת החינוך זאָל זיך אָפּטון פון אונזערע קעפ, און ענדליך זעט מען שוין אַז זאַכן הייבן בס״ד אָן צו גיין אינעם גוטן ריכטונג.

עס איז פאַרשטענדליך אַז דער געזעץ איז נאָכנישט קיין ענדגילטיגע ישועה, און טוט נאָכנישט געפעליך מבטל זיין די גזירה וואָס שוועבט אויף יהדות ניו יאָרק מיט ביטערע שונאי הדת אין שפיץ וועלכע זוכן אונז צו טוישן פאר יעדן פרייז. דאָס האָט אָבער יאָ געגעבן אַ גוטן קלאַפּ פאר די שונאים (ווי מען קען זען אין זייערע מיאוסע און העסליכע אַרטיקלען אין די לעצטע טעג) און טוט אויסדריקן די גאַנצע מערכה אין אַ ענצליך פרישע דירעקציע. זאָל דער רבוש״ע טאַקע העלפן אַז זאַכן זאלן ווייטער גיין אין דעם ריכטונג און מען זאָל שוין בקרוב זוכה זיין צו אַ ענצליכע ביטול הגזירה בביאת משיח צדקינו בב״א.

ראשי הנהלת הקרי׳ ביי העפטיגע שתדלנות מיט הויכראנגיגע רעגירונגס באאמטע

כ״ק רבינו שליט״א אויף א שתדלנות זיצונג מיט הויכראנגיגע רעגירונגס באאמטע אינאיינעם מיט דעם חרדי׳שן אסעמבלימאן פון בארא פארק הר״ר שמחה אייכנשטיין הי״ו

וויאזוי פאסירט דער נס?

שטאט קרית יואל שענקט מתנה פאר יהדות ניו יארק דורך אויספאלגן עסקני אנ"ש און שטימען בלויז פאר אינדארסירטע קאנדידאטן

טראץ צומאל שווערע באשלוסן טוט דער ציבור אויספאלגן די אנווייזונגען פון די עסקנים, וואס ברענגט בס"ד אפענע טויערן אין אלבאני

עס איז באמת א וואונדער צו פארשטיין אביסל וויאזוי עס האט פאסירט דער אויסטערלישער נס אז אינעם ליבעראלער ניו יארק זאל קענען פאסירן אזא ערד-ציטערניש, מיט אזא געזעץ וואס זאל באקומען אלע נויטיגע לעגיסלאטיווע שטימען אין א סטעיט וואס שטעלט פאר די גרעסטע ליבעראלע אגענדעס און די מערסט-לינקע אנשויאונגען, דארט זאל קענען אזא חוט של חסד אדורכשווימען ביז צו איר ענדע און באקומען א באשטעטיגונג.

דאס איז חסדי ה', גאר גרויסע חסדים און אפשר קען מען עס אפילו רופן "נסים"! אבער די השתדלות איז געטון געווארן צום מאקסימום וויפיל דער אויבערשטער האט חונן דעת געווען, דורך דעם וואס השי"ת האט אונז געגעבן א גלות-לעבנס-היטער וואס הייסן "וואלן", און דער אויבערשטער האט געהאלפן אז רובם ככולם פונעם ציבור ווערט נישט פארשלעפט צו קיין פארטייאישע אדער קינדערישע קאמפיין'ס, נאר פאלגט אויס דעם דעת תורה צו וועלן לויט א מהלך, לויט א חשבון, לויט א קלארער דעת תורה וועלכע נעמט אין באטראכט די עסקנות וואס ליגט אויפ'ן טיש און וויאזוי די לאנגיריגע עסקנים האבן מצליח געווען ביז היינט צו האלטן אונזער עקזיסטענץ אין גלות. ב"ה עס איז פארהאן א וואוילער ציבור, און זיי האבן געברענגט דעם היינטיגן היסטארישער געשעענישׂ!

אסאך אסאך האט דער ציבור געהאט אויסצושטיין פון אזעלכע וואס האבן נישט פארשטאנען און פארשוועמט געווארן פון די בייזע ווינטן, זאל עס זיין ביי די "זעלדין/האקול" וואלן וועלן די גאס האט געפולווערט מיט אן איינרעדעניש אז דער רעפובליקאנער גאווערנאר גייט אריינקומען און אים דארף מען אינדארסירן כדי צו געראטעווען וועלן, צי זאל עס זיין שפעטער ביי די לעצטע "סקופיס" וואלן אין קרית יואל וועלן א מאסיווע העצעריי-קאמפיין דורך נערים וקטני דעת האט געליאמערט אז "מיט סקופיס וועט נישט זיין קיין חינוך, און נישט קיין ביליגע דירות". בשעת א מח טומלעריי איז זייער שווער צו איבערצייגן יעדנס טעותים ליידער, אבער וועלן מען האלט ביי אזא מינוט רופט זיך אויס: אשריכם חסידי סאטמאר! ענקערט שטימען לפי דעת תורה האט געברענגט רעזולטאטן פאר גאנץ יהדות ניו יארק! עס האט זיך געלוינט די שווערע אריבערגאנג! עס האט זיך געלוינט צו איגנארירן די ברייטע גאס! זה זכותכם! דער חינוך פון דורי דורות אי"ה בלי שום שינוי איז אייערס!

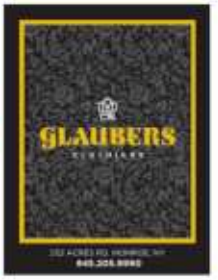
עד הנה עזרונו רחמיך, כלל ישראל לויבט השי"ת אויף די גרויסע נסים און דערגרייכונגען פונעם יהדות הגולה, און יעדער איז מתפלל אויף ווייטער, ואל יטשנו ד' אלקינו לנצח, סיי מיט די דאזיגע מערכה וואס איז ווייטער אנגעווויזן אויף פיל סיעתא דשמיא, און סיי מיט אלע אנדערע קריטישע געברויכן פאר אונזער עקזיסטענץ אין גלות אמעריקא ביז משיח וועט אונז פון דא אויסלייזן בקרוב.

צו פארשטיין אין קורצן וויאזוי מען האט דערגרייכט ביז אהער:

אין יאר תשפ"ב 2022 למס' איז געווען "דבר נפל בישראל", אבער מיט די אויגן

שרייענדע "היימשטאט" דעקלעך מעלדן איבער היסטארישע אינדארסירונג פון סאטמאר פאר גאווערנאר האקול

היימשטאט HEIMSHTUT

קרית יואל והגלילות

November 03 '22 | Vol. 02-03 | כן כך תשפ"ג

הילכיגע אינדארסירונג פאר אמטירנדע גאווערנאר האקול

דורך ק"ק סאטמאר ברחבי ניו יארק

פעמטע דחלטה געפאמט נאך פילע אפיפות אפגעהאלטן דורך כ"ק מרן רבינו שליט"א, געבויט אויף עבר פונעם קאנדידאט, און אויף עתיד פון יחדות ניו יארק בכלל מיט א ניכטערן בליק, אישער אלע אספעקטן מיטן שווערן גזירת החינוך

מיר זענען אונטער אטאקע:

"קרית יואל בלאק וואט" מוז ברענגען מאסווע שטים-פלויץ
צו לאזן הערן הילכיגע שטימע: מיר זענען נרייט ארויסצוגיין פון וועג!!!

היימשטאט HEIMSHTUT

קרית יואל והגלילות

October 27 '22 | Vol. 02-02 | נה תשפ"ג

הבו גו' (37) לאלקינו ותנו כבוד לתורה:

תתחדש! 11,300 פנימער שיינען בים אנהייבן יאר מיט 'פרישקייט און חידושים' אין אלע 37 "מוסדות קרית יואל"

"נצח קרית יואל לא ישקר"! שרייט זיך ארוים פון יעדע מוסד'ל באזונדער וען יעדעס איינציג קינד וועלט אויפגענומען מיט מאקסימום השתדלות צו שטייגן לויט זיינע כשרונות בס"ד

עמ' 32

שטורמישע מאמענטן בעת מרן רבינו שליט"א שענקט אויפנאמע פאר גאווערנאר האקול ערב די וואלן

לענגערע געשפרעך אויפן ארט מיט מערערע ניו יארק'ע עסקנים וועגן עטלייכע ברענענדיגע נושאים ביים יהדות החרדית, קומט צום קלימאקס ווען מרן רבינו שליט"א גיט איבער לענגערע שמועס מיט א קול אדיר בבכי ובקשה, איבער'ן עתיד פון אידן אין ניו יארק

עמ' 33

שייעו העמרוח בשמחת תורה בו יהא לנו עזר ואמרתן

טויזנטער חסידים פון איבער דער גאנצער וועלט נאך אונטערן רושם פון אויסנאם דערהויבענעם יום טוב שמחת תורה בציל הקודש דא אין שטאט

עמ' 30

האט עס אויסגעזען בלויז אז "דבר נפל בקרית יואל"...

עס זענען דאן נאכן '20 צענזוס באשטעטיגט געווארן נייע "אסעמבלי מאפעס" אין ניו יארק, און מיטן גרויסן צאל פון די ענטפערס אויפן צענזוס איז אויסגעקומען אז קרית יואל האט באקומען א שאנס צו אריינוועהלן א דעמאקראטישער אסעמבלימאן.

ביז דאן איז געווען א רעפובליקאנער קארל בערבענאק, וועלכע האט ליידער פארטרעטן אינטערעסן פון "יונייטעד מאנרא", אבער אפילו אין די פריערדיגע יארן איז דער זיץ נישט צופיל צונוצגעקומען פאר קרית יואל, וויבאלד די מעדזשארעטי אינעם אסעמבלי זענען שוין צענדליגער יארן ליבעראל, אזוי אז א רעפובליקאנער האט נישט דארט קיין ווארט אויף בילס וכדומה.

אצינד זעענדיג אז מ'קען סווינגען די לאקאלע זיץ צו די מעדזשארעטי פארטיי און אריינברענגען א דעמאקראט, האט הנהלת קרית יואל פארגעשלאגן פאר'ן חרדישער אסעמבלימאן ר' שמחה אייכנשטיין, אז ער זאל מודיע זיין פאר'ן אסעמבלי ספיקער העיסטי אז ער האט די שאנס צו דעליווערן א נייע מעמבער פאר די פארטיי, און ער וועט דאס טון בתנאי אז די ספיקער וועט אריבערקומען צו סאטמאר'ער רבי אויף א באזוך, און אז ער וועט העלפן פאר די באמיאונגען אינעם גזירת החינוך וואס דאס איז די וויכטיגסטע געברויך פון די אידישע איינוואוינער אין דעם דיסטריקט.

צו מאכן דעם המשך קורץ, העיסטי האט דאס אנגענומען, און אין יאר 2022 למ' האט קרית יואל אינדארסירט און ערוויילט דעם דעמאקראטישער אסעמבלימאן קריס עיקוס, א געווינס דורך "8" שטימען!, און דאן איז העיסטי און עיקוס געווען אינאיינעם ביים רב'ן שליט"א אויף א באזוך און פארשפראכן צו שטיין צו די רעכטע האנט פון רב'ן פון אלע געברויכן און די וויכטיגסטע בנוגע די גזירת החינוך.

זינט דאן, איז ר' שמחה אייכנשטיין געווארן א הויכער פיגור אינעם אסעמבלי. אנשטאט זיין א לאקאלע פארטרעטער פון איין אידישע געגנט, איז ער געווארן דער וואס ברענגט פאר זיין פארטיי די אידישע שטימען, מיט נייע פארטרעטער פון אלע געגנטער! זינט דאן האט ער שוין אויך געהאלפן אריינברענגען ר' קלמן יעגער פון בארא פארק, און העסקן ר' אהרן בנציון ווידער פון מאנסי, אזוי אז דער כח אינעם דעמאקראטישער אסעמבלי איז געווארן גאר שטארק, ובפרט וועז דער ספיקער העיסטי, האט געהאלטן ווארט און כסדר געארבעט לטובת אונזערע געברויכן.

סטעיט סענאט:

וועז עס קומט צום צווייטן פליגל, די "סטעיט סענאט", דארט האט דאס יהדות החרדית געהאט איין אייניציגער פארטרעטער, אדער בעסער געזאגט, קעמפער. דאס איז געווען

אשריכם עסקני כלל ישראל:
כלל ישראל דרוקט אויס דאנק און לויב פאר העלדישע עסקנים וועלכע האבן אדורכגעפירט דעם נייעם ביל

עסקנים זענען פאקטיש נישט געשלאפן קיין נעכט פאר דעם דיסטאריש דורכברוד!

אודאי איז א באזונדערע פליכט צו באדאנקען די אלע וועלכע האבן אוועקגעגעבן שלאפלאזע נעכט לאנגע יארן און חדשים, אנגעהויבן מיט די עסקנים וועלכע האבן געארבעט צו שרייבן דעם ביל זעלבסט און עס באגלייט מיט א טיעם פון לויערס און פראפעסניאלן הלא המה העסקן הגדול ר' יהושע עסטרייכער הי"ו פון בארא פארק אינאיינעם מיט הרה"ח ר' יעקב זוסמאן סופר הי"ו חבר הנהלת המתיבתא קרית יואל, מיט'ן מתיבתא אדמיניסטראטאר הר"ר יואל דוד שווארץ הי"ו, וואס זיי האבן אויך באגלייט די ריזיגע קאסטן וואס אזא מערכה ציט אריין, און לעצטע צוגעקומענע קאסטן ארויסצוהעלפן ספעציעל די מוסדות וואס זענען שוין אין פראבלעמען איז באצאלט געווארן דורך עטליכע מוסדות פון ברוקלין.

וועז עס קומט צום חלק העסקנות אין אלבאני, נאכדעם וואס מען האט שוין א דרעפט ביל, סיי בעפאר די וואלן און סיי יעדן איינציגן טאג און נאכט, איז נישט מעגליך אראפצוגעבן וויפיל שוועדע בלוט און שוויים דארט איז אריין סיי דורך די דערמאנטע עסקנים פון קרית יואל, סיי דורך די דערמאנטע חרדישע אסעמבלי-לייט, און ועל כולם די ראשי עסקני סאטמאר אין אלבאני, הרה"ח ר' גדלי' סעגעדין הי"ו דער קרית יואל וויעלעדזש אדמיניסטראטאר, און הרה"ח ר' נפתלי משה אינדיג הי"ו מראשי JCC, וואס האבן די זכי' צו זיין די שלוחים לדבר מצוה אויף די שוועדע מיסיעס לנו ולזרעינו, און שוינען נישט קיין שעות אדער כוחות ביי יעדן טריט און שריט למען צרכי הכלל.

דמים תלתא משמע, גאלט, בלוט און שוויים, אריינגערעכנט שוועדע שטיינער, איז געווארן אינוועסטירט אין דעם מערכה, און וועט ווייטער א"ה באגלייט ווערן דורך די אלע וועלכע שוויצן באמת פאר'ן יהדות החרדית, נישט פאר די העדליינס, נישט פאר די פארטייען, רעכטע צו לינקע, נישט פאר בילדער מיט פאליטישאנס, נאר פאר'ן תכלית און תועלת לפי דעת תורה, וואס ווי דער עבר ווייזט קומט מען דערמיט אן גאר ווייט בס"ד.

סענאטאר סקופיס, וואס - ווידעראמאל - אדאנק דעם כח פון די "קרית יואל בלאקוואוט" האט ער פארשפראכן פאר מרן רבינו שליט"א אין יאר תשפ"א בעפאר די 2020 וואלן אז ער וועט מהפך זיין עורו און אנהויבן העלפן קרית יואל מיט אלע זייערע געברויכן, ובפרט מיט"ן גזירת החינוך, און ער האט אויסגעפירט זיין פארשפרעכונג העכער אלע ערווארטונגען, ב"ה.

די מערכה אינעם סענאט איז געווען גאר א שווערע, ווען 2 עלטערע סענאטארן מזרע ישראל אליינס גרויסע שונאי הדת ליידער, ליז קרוגער און שעלי מאיער, מאכטפולע סענטארן מיט גרויסע פאזיציעס זייענדיג די טשעירלייט פון עדיוקעישן און פיינענס קאמיטעען, האבן די גאנצע צייט געארבעט ביטער שווער קעגן דעם ביל, נאך פון א יאר צוריק ווען מען האט שוין פרובירט צו דורכפירן א ענליכע ביל, וואס דעמאלס האט שוין האקול פארשפראכן אז טראץ וואס מיר האבן עס ארויסגעצויגן צוליב איין סעיף וואס די סטעיט סענאט האט נישט דורכגעלאזט דאן, וועט זי זיכער מאכן אז קומענדיגע מאל זאל עס קענען אדורכגיין, און דאס איז געליגן אויפ'ן טיש במשך די גאנצע יאר צייט, מיט אן אנגייענדע קאמף וואו סקופיס האט געקעמפט איינער אליינס לטובת אונזער חינוך.

ביז נישט לאנג צוריק האט נאך "מאנסי" אויך געהאט א פארטרעטער אינעם מאיאריטעט פארטיי אינעם סטעיט סענאט, וואס ווערט אויך ערוועלט דורך חרדישע שטימען, און וואלט אויך געווען א שטארקע הילף. אבער מיט די היינטיגע ווינטן אין די אלגעמיינע אידישע גאס האט דאס מאנסי ליידער פארלוירן, און זיי האבן היינט בלויז א פארטרעטער אין די מינאריטעט פארטיי, וואס האט טאקע געווען קעגן דעם בוזדשעט, אבער בעיקר, ער האט נישט קיין שום השפעה אין אלבאני ווען עס קומט צו געזעצן און בילס.

די איינציגסטע דרויסנדיגע שטיצער פאר סקופיס אנצוגיין מיט זיין קאמף, זענען געווען 2 "פעדעראלע" קאנגרעסלייט פון די דעמאקראטישע פארטיי, קאנגרעסמאן פעטע רייען, וועלכע איז גאר נאנט בקשר און פול מיט הכרת הטוב פאר קרית יואל, און דער דעמאקראטישער קאגרעס לידער האקים דזשעפריס, וואס שטעלט זיך אויך אהער פאר אונזערע וויכטיגע אינטערעסן און האט שוין אויך באזוכט אינאיינעם מיט פעט רייען ביי מרן רבינו שליט"א און אצינד האבן זיי טאקע געטון מה שביכלתם און אויסגעפירט זייערע הבטחות פאר'ן רבי'ן מיט די שענסטע פארבן.

מיט 6 חדשים צוריק איז אנשטאנען א שטארקע שינוי לטובה אינעם סענאט, וואס האט אפילו ערמעגליכט אריינצושטעלן א פרישע שיפור הלשון!

דאס איז געווען ווען דער סענאטאר ר' שמחה פעלדער האט גמאלדן אז ער גייט לויפן פאר א לאקאלע סיטי פאזיציע און ער פארלאזט די סטעיט סענאט, וואס דאס מיינט אז עס גייט זיין אין בארא פארק א "ספעשל עלעקשן", און די עסקנים האבן געברענגט א דעמאקראטישער קאנדידאט מיט די הבטחה אז אויב וועט דער חינוך ווערן מסודר, וועט בארא פארק אריינברענגען יענעם דעמאקראטישער קאנדידאט אויף פעלדער'ס פלאץ, א זאך וואס איז זייער וויכטיג פאר די פארטיי אנצוהאלטן.

אין די לעצטע וואכן האט דער פעדעראלער קאנגרעסמאן פעטע רייען באוויזן נאך א הילף, ווען ער האט געברענגט צום טיש נאך איין סטעיט סענאטאר פון אלסטער, סענאטאר הינטשי, וועלכע האט ארויסגעהאלפן סענאטאר סקופיס אנצוגיין מיט די לאביירונג ארבעט אינעם סטעיט סענאט פאר דעם ביל, און אפשלאגן די שונאי הדת וואס האבן פארלייגט וועלטן דערקעגן.

די קעגנערישע ארבעט אינעם סטעיט סענאט איז געווען אזוי העפטיג, אז א נישט-אידישער סענאטאר האט געזאגט פאר די עסקנים: "די העצע פון די עליטע סענאטארן קעגן ענקער חינוך איז איבער נארמאל! מיר ווייסן נישט פון וואו דאס קומט!".

מיר ווייסן אבער יא... שנאת עם הארץ לתלמיד חכם איז ליידער די גרעסטע שנאה, און זייענדיג מזרע ישראל האבן די יעניגע א שרעקליכע שנאה צו אונזער הייליגער לעבנסשטייגער. אבער ב"ה ווי גרויס זייערע פאזיציעס זענען, האט דער צד הטוב געווינען, ובפרט ווען דער גאווערנאר האט געלאזט הערן די דערמאנטע ווערטער פאר די סענאטארן, אז זי ווייל דייקא האבן אינעווייניג די אסעמבלי ווערסיע און נישט די פשרה'דיגע ווערסיע וואס טייל סענאטארן האבן פארגעשלאגן.

עקזעקיוטיווע ברענטש:

דא קומט טאקע אריין דער דריטער טייל, די עקזעקיוטיווע ברענטש פונעם סטעיט רעגירונג, די גאווערנאר'ס אפיס.

ווי שוין ערוועכנט איז נישט קיין סוד אז אין א צייט וואס דער רעפובליקאנער ווינט האט ביי

פעדעראלער קאנגרעס מיטגלידער האקים דזשעפריס אינאיינעם מיט קאנגרעסמאן פעטע רייען אויף א זיצונג ביי כ"ק רבינו שליט"א נעמענדיג א צענטראלע טייל און אויפשאקלען פילע פארטיי

די וואלן אין יאר 22' למספרם שיעור אפגעריסן די לעצטע דראנטן פונעם יהדות החרדית צו האבן אן אפענעם טיר אין די דעמאקראטישע סטעיט רעגירונג, א זאך וואס איז געווארן אפגעראטעוועט דורך ק"ק קרית יואל און ק"ק סקווירא, וועלכע האבן אינדארסירט גאוועךנאר האקול נאך וואס מרן רבינו שליט"א האט גוט באטראכט דעם מצב מיט א ניכטערן בליק און מיט א דעת תורה, און נאכדעם וואס גאוועךנאר האקול האט געשריבן א בריוו און זיך פארפליכטעט צו העלפן יהדות ניו יארק מיט'ן גזירת החינוך.

עס איז יעצט נישט די צייט אריינצוגיין ווי ביטער שוועך דער באשלוס איז אנגעקומען אין יענעם עת שכרות, אבער אין פאקט האט זיך דער קריטישער באשלוס ארויסגעשטעלט צו זיין אן אויסטערלישער הצלה, און דער גאוועךנאר איז די גאנצע צייט פונעם ערשטן טאג אויף איר בענקל געווען בקשר מיט די עסקנים און געהאלפן אויף טריט און שריט.

נאר אין די לעצטע וואכן האט די גאוועךנאר געדארפט איבערקומען אירע אייגענע איינגעשטעלטע וועלכע האבן געהאט געוויסע טענות און געוואלט טוישן געוויסע לשונות נאכצוקומען די גרויסע דרוק פון פארטיי שישקעס אין די סטעיט סענאט, אבער דער גאוועךנאר האט העפטיג פארטרעטן אונזער בקשה אז עס זאל אויסדרוקליך נישט געטוישט ווערן די אסעמבלי וועךסיע, וואס נאר אזוי האט מען דערגרייכט דעם יעצטיגן מינוט.

יא, אויב זענט איר ארויס שטימען פאר די קאנדידאטן, זייט ווייסן אז יהדות ניו יארק שענקט אייך א הארציגן יישר כח!

סאטמאר'ס היסטארישע אינדארסירונג פארן גאוועךנאר האקול

KATHY HOCHUL GOVERNOR

November 1, 2022

Friends,

As your governor, I proudly stand with our Jewish brothers and sisters across the state and will continue to send a strong message that **New York has zero tolerance for antisemitism.** This community has been targeted for so many years, and **I will do everything in my power to protect you from evil and hate and will continue to fight for your right to practice your religion and teach your children with your religious education.** I recognize that education is an important value in the Jewish community and I want to assure everyone that Jewish schools will always be treated with fairness and respect. I also fundamentally believe that every school across New York should have the resources to provide a proper education that gives every student the opportunity to be successful, and I remain committed to ensuring that continues to be the case.

I am proud of the relationships that I have made over the years with the members and leaders of New York's Orthodox Jewish communities. As Lieutenant Governor, I visited many Jewish summer camps in the Catskill mountains and I got to see, firsthand, the wonderful children coming through our yeshiva system across our great state. As Governor, my understanding of, and appreciation for the Jewish community has grown even stronger.

I want the Jewish community to thrive in New York and educate their children here, as they add to the mosaic of our beautiful state. I will continue to work with Rabbis, Administrators and leaders in the Jewish community to help them in every way that I can, in order to keep the Jewish communities of New York growing and flourishing for many years to come.

I ask you for your support and vote in this upcoming election and look forward to continuing to serve as your governor.

Thank you,

Kathy Hochul

Governor Kathy Hochul

Paid for by Friends for Kathy Hochul

אפיציעלער בריוו וואס די גאווערנאר האט ארויסגעלייגט זיך אנצונעמען פאר אונזער חינוך

דברות קודש ע"י כ"ק אדמו"ר הגה"ק שליט"א

יום ב' אמור פסח שני

איבער דעם נייעם געזעץ לטובת החינוך אין אָלבאַני

מיר דארפן יעצט לויבן און דאנקען דעם באשעפער פאר חסדי ה' וואס איז מיט אונז געשען. נישט נאר פאר אונז, נישט נאר פאר קרית יואל, נאר פאר אלע אידן וואס וואוינען אין גאנץ ניו יארק.

השתלשלות גזירת החינוך

יעדער איינער וויסט, דא האט געהערשט א געוואלדיגע גרויסע סכנה, א גזירה אויף חינוך. די רעגירונג האט ארויפגעלייגט פארשריפטן וואס מען דארף אלס לערנען, צוגעלייגט לימודי חול וואס מען דארף צו לערנען, 12 סאבדזשעקטס (לימודים) וואס מען דארף לערנען און אז מען לערנט עס נישט, איז עס נישט קיין תלמוד תורה, א סקול ווי זיי רופן עס.

האט מען אנגעהויבן מאכן פראבלעמען און עגמת נפש פאר אלע ערליכע מוסדות. עס האט געהערשט א געוואלדיגע גרויסע סכנה, עס איז שוין יארן וואס עס שלעפט זיך אזוי און די זאך זעט מען איז געווארן ערנסטער פון יאר צו יאר. אז מען קוקט אן וויאזוי עס שטייט יעצט, איז מען זייער אויף א ערנסטע מצב שוין געשטאנען.

מען האט שוין געהאט ארויסגעשיקט אפצושפארן אויף ענדע פון דעם לערן-יאר אין צוויי חדשים ארום, אפצושפארן מוסדות, צווישן די איז אונזערע מוסדות בארא פארק וואס מען האט געהייסן אפשפארן, מען האט שוין געהאט ארויסגעשיקט בריוון פאר די עלטערן ווי מען הייסט ארויסנעמען די קינדער. עס איז געווען א געוואלדיגע גרויסע סכנה וואס שלעפט זיך שוין יארן.

מיט יארן צוריק האבן מיר שוין געזען און געשפירט די ערנסטקייט וואס עס גייט זיין. מיטן קוקן אביסל פאראויס האט מען געזען אז די רעגירונג וועט נישט אינזיצן און זיי וועלן גיין וויטער. אנדערע האבן זיך איינגערעדט אז די רעגירונג וויל אראפקריכן פון בוים. מען קריכט גארנישט אראפ, עס גייט נאר ערגער און ערגער.

פעולות השתדלות

האט מען אריינגעטראכט וואס מען קען טון. בערך מיט צוויי-און-אהאלב יאר צוריק האט זיך אנגעהויבן ווארעמען וואלן פאר גאווערנאר. דער רבוש"ע האט דעמאלט חונן דעת געווען זיך צו טרעפן אין געהיים מיטן גאווערנאר, נישט אין קרית יואל אז עס זאל נישט זיין קיין פרסום. מען האט זיך געטראפן אין געהיים מיט אפאר עסקנים, און מען האט זיך ביי איר געבעטן אז זי זאל זען אפצושטעלן די גזירה.

עס איז זייער גרינג זאגן "יא איך וועל טון, איך וועל אלעס טון" מען האט געבעטן א זאך וואס זאל זיין למעשה. ווער עס קען דעם סדר אין ניו יארק, דעם סדר וויאזוי עס גייט געזעץ אין ניו יארק. וועט מען שלאגט פאר א געזעץ אין ניו יארק דארף עס אריינגיין אין א קאמיטע, סיי אין סענאט און סיי אין אסעמבלי און דער טשעירמאן פון דעם קאמיטע קען טון וואס ער וויל, אז ער וויל ברענגט ער עס אויף פאר א אפשטימונג, און אז נישט קען עס ביי אים ליגן יארן און עס וועט זיך נישט רירן.

די אנפירערס פון די קאמיטעען זענען גרויסע שונאי ישראל, זיי זענען ליידער אידן, אבער האבן פיינט ערליכע אידן בתכלית השנאה. קיינמאל וואלטן זיי דאס נישט געדוקט אז עס זאל וויטער גיין. גיין זאגן, יא איך וועל טון, איך וועל זען, איך וועל מאכן א געזעץ. צוצוזאגן איז זייער גרינג, אבער אז עס זאל קומען למעשה האט מען געווואוסט אז עס קען נישט קומען למעשה. האט מען געמוזט טרעפן א אונטער טירל.

הכרת הטוב לעסקנים

דערמאנען לטובה ר' יעקב זוסמאן סופר הי"ו, ער פארשטייט אביסל דעם סדר, איז ער געקומען מיט א פלאן און געזאגט אז מען זאל עס אריינשמוגלען אין בודזשעט, און אזוי וועט עס אריבערגיין. און ער האט דאס מסביר געווען פאר די גאווערנאר און זי האט געגעבן אן הבטחה אז זי וועט דאס טון, אין בודזשעט איריין דארף עס נישט אדורכגיין די אלע קאמיטעען, עס גייט דארט איריין און עס וועט אדורכגיין.

דאס איז א מעשה שוין פון צוויי-דריי יאר. אין משך פון די יארן האט ר' יעקב סופר דא אראפגעלייגט א געוואלדיגע עבודה, געזיצן מיט לויערס און לאביס וויאזוי דאס צו פירן, אסאך געלט האט דאס אפגעקאסט. עס איז געקומען צו הילף א איד וואס הייסט ר' יושע עסטרייכער, דער איז א בעלזער חסיד, אבער ער איז א יוצא ונכנס אין אלבאני, ער קען זיך דארט אויס מיט די רעגירונגס אמטן, און ער האט זיך אונטערגענומען די ארבעט צו ערלעדיגן אין אלבאני, און ער איז געזיצן דארט אין אלבאני יומם ולילה און געטון א געוואלדיגע עבודה.

צו דעם איז צוגעקומען צוהילף ר' גדלי' סעגעדין הי"ו פון דאהי', וואס ער האט קשרים מיט פארשידענע אסעמבלילייט און סענאטארן וואס די האבן געלייגט פרעשור דארט אין אלבאני. עס איז געווען זייער א שווערע מערכה. אזעלכע פינסטערע כוחות, יענע זענען אויך נישט געשלאפן, און די האבן געהאט צו זיך מעכטיגע רעגירונגס לייט אינעם גאווערנארס אפיס, אין די אנפירערשאפט פון סענאט און אסעמבלי, עס איז געווען א מלחמה מען האט זיך געשלאגן מיט ציין און מיט נעגל, זייער א שווערע מערכה.

דער רבוש"ע האט געהאלפן, מיט סיעתא דשמיא האט מען באויזן אדורכצופירן א געזעץ. מען האט משנה געווען דעם געזעץ פון סדר

החינוך פון קינדער אין ניו יארק, מען האט משנה געווען לטובה! מען קען נישט זאגן אז עס איז געראטן אויף הונדערט פראצענט, מען האט געוואלט מער, אבער מען האט נישט באקומען אלעס וואס מען האט געוואלט, אבער מען האט באקומען זייער א גרויסע פראצענט וואס מען האט געוואלט.

בקשה על העתיד

לכאורה ווי עס זעט אויס, איז דער געזעץ אויף אונזער זייט. מען קען נישט ווישן וואס עס ווערט זיין אין עתיד, ווייל די עדיוקעישן דעפארטמענט עומדים עלינו לכלותינו, זיי ווילן דאס מיט אלע כוחות, און זיי ווילן פרובירן צו זוכן לעכער, און פרובירן צו זוכן ווענן וואו מען קען אויסטייטשן דאס געזעץ אנדערש.

עס קען נאך זיין אז מען ווערט גיין אין קאורט, אדער מען ווערט נאך דארפן נאכאמאל צוריקקומען צו פארבעסערן, מען קען נישט ווישן וואס עס ווערט זיין בבאו מן הימים, מען דארף נאך האבן סיעתא דשמיא. מען דארף דאנקען דעם באשעפער אויפן עבר און בעטן דעם באשעפער אויפן עתיד, אז מען זאל נישט קענען טשעפענען דעם חינוך.

ב"ה אבער אז וויאזוי עס זעט יעצט אויס, איז דא ב"ה אידישע אסעמבלייליט, סיי ר' שמחה אייכנשטיין, און דער נייער ר' אהרן בנציון ווידער, די האבן אסאך ארויסגעהאלפן, זיי האבן אראפגעלייגט א גרויסע עבודה אין דעם, דער רבוש"ע האט געהאלפן אז מען האט מצליח געווען אין דעם. יזכרם אלוקינו לטובה די אלע עסקנים וואס זיי האבן צוגעלייגט א האנט.

בדרך הלצה וויל איך זאגן, מען דארף זאגן א יישר כח פאר די עסקנים וואס זיי האבן נישט געשטערט... פאר זיי קומט זיך אויך א יישר כח.

דער אייבערשטער זאל העלפן אז מען זאל קענען ממשיך זיין ווייטער און דער זכות פון די אלע לומדי תורה, די רבבות תשב"ר וואס זיי לערנען תורה בטהרה, דאס זאל מגין זיין אז מען זאל האבן סיעתא דשמיא אז מען זאל נישט קענען טשעפענען דעם ערליכן אידישן חינוך. דער רבוש"ע זאל העלפן אז מען זאל קענען מחנך זיין אלע קינדער איבעראל לתורה ולעבודה און יראת ה' אן א מכשול.

שטורמישע מאמענטן בעת מרן רבינו שליט"א שענקט אויפנאמע פאר גאווערנאר האקול ערב די וואגן

לעגגערע געשפרעך אויפ'ן ארט מיט מערערע ניו יארק'ע עסקנים וועגן עטליכע ברענענדיגע נושאים ביים יהדות התורה, קומט צום קלימאקס ווען מרן רבינו שליט"א גיט איבער לעגגערע שמועס מיט א קול אדיר בבכי ובקשה, איבער'ן עתיד פונעם ריינעם "חינוך" אין ניו יארק סטעיט

אין רעספאנד גיט די גאווערנאר איבער מארן רבין שליט"א וויכטיגע אינפארמאציעס אויף הלכה למעשה, פון וואס דער רבי דרוקט אויס שמארקע שביעת רצון אין פלאן פאר צוואמענארבעטן

נייעס באריכט אינעם "היימשטאט" פרשת נח תשפ"ג איבער דעם אויפנאמע פונעם גאווערנאר האקול ביי כ"ק רבינו שליט"א

אריבער 300 טאטעס פון 9'טע קלאס תלמידות קומען אריס מלא הבנה און קלארקייט נאך ויכטיגע דרשת "אסיפת הורים"

קריטישע קשיים צו ראצעווען דעם עתיד פון יהדות ניו יארק

קרית יואל ווילידזש אַדמיניסטראַטאָר

הרה"ח ר' **גדלי' סעגעדין** הי"ו

דעקט-אויף טריט-ביי-טריט פון אונטער-די-קוליסן השתלשלות פון נייעם

חינוך געזעץ

געדרוקט
מיט רשות
פון מערכת
"דער בלאט"

שואל:

א גוט יאר, שהחיינו וקימנו והגענו לזמן הזה.

מ'שטייט צוויי-און-א-האלב יאר נאכדעם וואס מ'האט געהאט א שמועס מיטן ווילידזש אדמיניסטראטאר פון קרית יואל הרה"ח ר' גדלי' סעגעדין הי"ו, איידער די דעמאלסדיגע גאוועךנאר-וואלן, וועלן די איצטיגע גאוועךנאר האוקל איז געלאפן פאר דעם אמט. מ'האט דעמאלט געךעדט איבער דעם פלאן פון כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בנוגע דעם גזירת החינוך.

איצט אז מ'האלט דא, מ'האט ב"ה געמאכט א ריזיגן טריט פאראויס, א היסטארישער שריט. ווייל דער עולם הערן אביסל פון אונטער די קוליסן, וויאזוי זענען זאכן צוגעגאנגען טריט-ביי-טריט און וויאזוי מען איז אנגעקומען ביז אהער. האמיר דא נאכאמאל ר' גדלי' צו הערן מער דעטאלן איבער דעם.

איז א גוטן ר' גדלי'.

ר' גדלי':

א גוטן טאג און א גוט יאר פאר יעדן איינעם וואס הערט זיך צו. ישר כח פאר'ן געבן די געלעגענהייט. לאו בכל יומא מתרחש אזא געלעגענהייט אויף וואס ממש דער גאנצער ציבור האט ארויסגעקוקט, מ'האט געהאפט און מ'האט מתפלל געווען אז עס זאל זיין א ישועה, אז מ'זאל קענען ווייטער מחנך זיין און מגדל זיין די תינוקת של בית רבן, ווי מ'האמיר די מסורה מדור דור פון אונזערע רבי'ס, און ווי דער רבי זאל זיין געזונט מאנט און פאדערט כסדר, אז דאס זאל זיין די העכסטע פריאריטעט וואס מען דארף זיך אפגעבן דערמיט, אויסצונוצן אלע אונזערע כחות וואס מ'האמיר, סיי יחידות'דיגע, סיי ציבור'ישע, אויף דורכצושטופן אפצושרייען די גזירה.

איז ישר כח נאכאמאל פאר די געלעגענהייט, און אוודאי, דער גרעסטער ישר כח קומט זיך פאר די אלע איידן וואס שטעלן זיך צו ווען מען מאכט אינדארסירונגען, מען בעט מ'זאל ארויסגיין שטימען, מ'בעט מ'זאל נעמען א חלק אין מאכן גרעסער דער כח הרבים, ווייל אונזער כח איז נאר דער כח פונעם ציבור. אלס יחידים זעמיר אונז גארנישט. אונז זעמיר שלוחי ציבור, שלוחים פון די טויזנטער אידן אין קרית יואל וואס קומען ארויס שטימען פאר די קאנדידאטן וואס מען בעט אז מען זאל פאר זיי שטימען, דאס איז דער כח מיט וואס אונז קען מיר עפענען טירן, און דורכצובערכן שטיינערנע וועגט בס"ד.

שואל:

ב"ה אז מען האלט דא. איז וועלן מען האט געךעדט צוויי-און-א-האלב יאר צוריק פון אינדארסירן גאוועךנאר האקול, ס'איז געווען זייער זייער א שווערער אינדארסירונג. ס'איז געווען שווער אפילו דאס מסביר צו זיין פאר'ן עולם. אבער מ'איז געגאנגען מיטן דעת תורה, און מ'האט געטון וואס מ'האט געדארפט צו טון. איצט אז מען האלט דא, אויב מ'קען אביסל צוריקקוקן, וויאזוי איז צוגעגאנגען דער אינדארסירונג, און וויאזוי האט זיך ארויסגעשטעלט למעשה דער בליק וואס מ'האט דעמאלט געהאט, מ'האט דעמאלט געזאגט דעם סלאגאן, אז מיט דעם גייט קרית יואל האלטן אפן דעם לעצטן דראט קיין אלבאני, וויאזוי זעט זיך דאס ארויס אויף למעשה.

ר' גדלי':

בשעת מען האט געדארפט מאכן דעם אינדארסמענט, איז געווען זייער זייער א שווערע תקופה. ווייל די ווינט אויף די אידישע גאס איז געווען זייער שטארק קעגן האוקל, ס'איז געווען זייער שטארק פאר די רעפובליקאנער.

מ'האט זייט דעמאלט שוין אביסל געוויזן פאר'ן ציבור, אז נישט אלע מערכות, פרא-רעפובליקאנער איז געקומען דייקא מיט ריינע ערליכע כוונות... אסאך גוי'שע געלטער איז געווארן אריינגעגאסן אין די אידישע מארקעט, כדי צו מאכן אזא ווינט, צו שאפן דעם איבערקערעניש. און כמעט גאנץ כלל ישראל איז געווארן איבערגעמומען פון דעם ווינט, פון די צייטונגען, פון די בלעטער, פון די ניוז-פעיפערס, פון אלע האטליינס, אז ממש מען מוז גיין פאר'ן רעפובליקאנער.

דער איינציגסטער וואס האט געהאלטן דעם קאפ גראד מיט א געוואלדיגע סעייעתא דשמיא, איז געווען דער רבי זאל זיין געזונט און שטארק. אבער ער האט זיך זייער שטארק פאראינטערעסירט, וואס פארא מענטש האוקל איז. למעשה איז זי דאך שוין געווען לוטענענט-גאוועךנאר פאר דעם. האט דער רבי געוואלט וויסן, האט זי די כלים, האט זי דעם מעגליכקייט, האט זי דעם הארץ, צו שטיין צו אונזער זייט.

למעשה איז האוקל נישט קיין ארכי-ליבעראל. זי קומט פון אן אפסטעיט דיסטריקט, זי האט אליינס געלערנט אין א פרייווט סקול. אזוי אז זי האט געהאט די אינגרידיענס צו קענען זיין בייהילפיג, נישט ווי א ניו יארק סיטי-ליבעראלער וואס זעט נאר לינק, לינק, לינק.

דער רבי האט געוואלט וויסן די אלע זאכן, וואס זענען אירע מיינונגען, וואס זענען אירע שיטות בכלליות, קען מען מיט איר ארבעטן, וויאזוי איז זי געווען וועלן זי איז געווען לוטענענט גאוועךנאר, איז זי מיטגעשטאנען מיט אונז.

אונז האמיר געזאגט פאר'ן רבי'ן, אז זי איז געווען באזוכן אין מחנה בית רחל, זי איז געווען באזוכן דאה', זי האט געהאט מיט אונז מיטונגען, מ'האט געהאט באציאונגען מיט איר פון פאר דעם, און מ'האט געזען וויאזוי אירע שטעלונגען זענען בכלליות פאר פרייווט סקולס.

נאכדעם וואס דער רבי האט געהערט אלע אינפארמאציע, און מ'האט אויך איבערגעשמועסט מיטן רבי'ן אז למעשה איז אין ניו יארק, זינט פאטאקי איז געווען גאוועךנאר, דאס הייסט פאר זיבצן-אכצן יאר צוריק, איז

נאכנישט געווען קיין איין רעפובליקאנער וואס האט געווינען א סטעיט-ווייד אפיס. עס זענען דא מערערע סטעיט-ווייד אפיסעס, עס איז דא אטוירני-דשענעראל, עס איז דא א סטעיט-קאנטראלער, ס'זענען דא צוויי יונייטעט סטעיט סענאטארס.

איז די לעצטע זיבצן-אכצן יאר האט קיין איין רעפובליקאנער נאכנישט געווינען קיין סטעיט-ווייד פארעמסט, נאר די דעמאקראטן זענען איבעראל. אזוי אז די שאנסן אז איצט זאל דאס ווערן איבערגעדרייט איז זייער שוואך, און ס'וועט זיין א מורא'דיגע סכנה פאר כלל ישראל, אויב די חרדי'שע אידן, ארטאדאקסישע אידן און חסיד'ישע אידן וועלן ממש זיין אפגעהאקט פון די דעמאקראטישע פארטיי.

עס איז דעמאלט געווען אזא רעפובליקאנער ווינט. אבער מען דארף געדענקן אז ניו יארק איז נישט קיין צוויי-פארטיי סיסטעם. ס'איז איין פארטיי. די דעמאקראטן זענען אלעס. זיי האבן די ריזיגע מערהייט אין די סטעיט-אסעמבלי, זיי האבן א ריזיגע מערהייט אין די סטעיט-סענאט. זיי האבן אלע סטעיט-ווייט עלעקטעט אפיסעס, זיי האבן די סיטי-קאנסול אין ניו יארק סיטי, זיי האבן דעם מעיאר אין ניו יארק סיטי. ס'איז ממש נישט דא קיין רעפובליקאנער אויף א סטעיט-ווייד אפיס.

ממילא איז דער מציאות, אז אויב מען גייט פארברענען די בריקן - ווי מען רופט דאס - מיט די דעמאקראטישע פארטיי, גייט מען נישט קענען אויפטון אויף קיין שום פראנט.

אונז ווייס מיר דאך, אז די עצה אין גלות-אמעריקע איז די זאך וואס הייסט "ווואוטס". אבער דאס איז נאר אויב מ'האט אן השפעה. אויב מ'האט נישט קיין השפעה, ווייל דו ווארפסט ארויס דיינע שטימען, און דו האסט נישט קיין מענטשן וואס האבן דעם פאוער דיר צו קענען העלפן, איז ממש נישט דא צו ווענען צו רעדן.

אזוי אז דאס עצם ווערן אזוי רעפובליקאנירט, פון דעם האט דער רבי שליט"א שוין געדעדט עקסטערע, ווען ער האט געדעדט אז דער עולם זאל נישט זיין אזוי טראמפיסטיש. איך מיין נישט ח"ו דעם פרעזידענטס נאמען, אבער מ'קען נישט זיין אזוי עקסטרעם. מ'דארף קוקן וואס ס'איז גוט פאר כלל ישראל, וואס ס'איז גוט פאר די אידישע ישובים, און אויף וואס עס פעלט זיך אויס פאר'ן ציבור.

מ'קען נישט מאכן קיין החלטות אויף זאכן וואס זענען אויס ווי הייליגקייטן און אויף שיטות וואס איז באמת נישט נוגע פאר אונזער ציבור.

און ס'האט זיך ארויסגעשטעלט נאכדעם, אז א גרויס חלק פון די פאונדינג פאר די אלע קאמפיינס, איז געקומען פון אזעלכע גרופעס וואס נוצן דעם איד אויף אים אויפצוהעצן אז מען זאל שטימען פאר די רעפובליקאנער, אבער זיי האבן בכלל נישט דעם אינטערעסע פאר כלל ישראל, און האט נישט קיין אינטערעס צו העלפן די אידן.

אבער למעשה, דער רבי האט געמאכט אן החלטה אז ער וויל זיצן מיטן גאווערנאר. ס'איז געווען זייער א קאמפליצירטע החלטה. ווייל מ'פארשטייט אליינס, אז עס מאכט זיך נישט אזוי אפט, אז דער רבי זאל זיך גיין טרעפן מיט א פרוי, זיצן אויף א מיטונג. איז עס געווען האקל וויאזוי דאס זאל צושטאנד קומען. ס'איז זייער א האקעלע זאך. אין אמעריקע דארף מען זייער אכט געבן אויפ'ן כבוד פון די פאליטישאנס, ס'איז נישט קיין חילוק צו ס'איז א מאן אדער א פרוי. אבער דאך דארף עס דאך שטימען מיט אונזערע השקפות.

איז עס געווען א ספעציעלע מיטונג, אויסגעשטעלט, אז דער רבי האט איר אויפגענומען אין די דירה אין פארשעי, ס'איז געווען נאך די הייליגע טעג ווען דער רבי איז דארט געווען אויף אפרוה.

ביי די מיטונג איז דארט געזעסן, פארשטייט זיך דער רבי, מ'האט גערופן דעם רבי'נס טאכטער, רביצין אשכנזי (אשת הגה"צ רב דביהמ"ד אבני צדק שליט"א חדב"ן), עס איז געזעסן דארט ר' יעקב סופר, ר' יושע עסטרייכער, ר' נפתלי משה אינדיג, דעם רבי'נס גבאים. ס'איז געווען ממש אויף א קליינעם קליינעם פארמאט.

ווען מ'האט זיך צוגעגרייט צו דעם מיטונג, האט דער רבי געבעטן אז מען זאל פארשרייבן א רעדע וואס מ'זאל זאגן פאר'ן גאווערנאר. איך האב פארגעגרייט די רעדע, פארשטייט זיך מיט די נקודות וואס דער רבי האט געוואלט.

שואל:

א רעדע וואס דער רבי זאל זאגן, צי א רעדע אויף ענגליש.

ר' גדלי':

ניין ניין, א רעדע וואס איך זאל זאגן, און געווינסע ווערטער וואס רביצין אשכנזי זאל זאגן. דער רבי איז אליינס געזעסן אויף די רעדע און צוגעשריבן שורות נאך שורות וואס מען זאל צולייגן.

אזוי האט מען אראפגעלייגט פאר'ן גאווערנאר זייער א שטארקע קעיס. די מעלות פון אונזער חינוך, די רעזולטאטן וואס מען זעט אין די קאמיוניטי, אזויפיל וואוילע מענטשן וואס פאלגן די געזעצן און צאלן שטייערן, גרויסע ביזנעסלייט, סוחרים פון אלע גרויסע אינדורסטריעס, וואס ברענגען אריין אסאך סעילס-טעקס פאר ניו יארק סטעיט, און ברענגן אריין אסאך ארבעטס-קראפט פאר ניו יארק סטעיט, דאס אלעס איז פון יוצאי ישיבתינו, און יוצאים פון אנדערע ישיבות.

קיין איין משפחה אין קרית יואל זאל נישט ארויסבלייבן פונעם צענזוס.. א גאנצע שטאב האט העפטיג געארבעט אום תש"פ..

אזוי ארום האט קרית יואל געקענט אריינווען 2 יאר שפעטער אן אסעמבלימאן מיט '8 שטימען' און באקומען די קריטיש וויכטיגע שליסלען צום אסעמבלי ספיקער

הארציגע צוזאג פון גאווערנאר האקול לטובת די חינוך פונעם חרדישן אידנטום אין ניו יארק

מ'האט גערעדט פון פארשידענע עקזעמפעלס פון גרויסע ביזנעסער, ריזיגע ביזנעסער, אלעס פון אידן וואס זענען נתגדל געווארן אין אונזערע מוסדות. צו ווייזן אז ווען מען קוקט אויף א מוסד דארף מען קוקן אויף די רעזולטאטן, און נישט נאר בשעת מען זיצט סקול, נאר וואס פארא פירות גיט דאס ארויס. מ'האט אהערגעשטעלט א שטארקן קעיס.

דער רבי האט ממש געווייזט צום גאווערנאר, אז טאמער גייט דורך דער עדיוקעישאן-דעפארטמענט גזירה, איז דאס ממש א גזירת גירוש אויף ערליכע אידן, אידן אין ניו יארק וועלן נישט קענען דא וואוינען. מ'האלט דא זיבעציג יאר נאך די וועלט-מלחמה וועלן מ'האט זיך באזעצט דא אין אמעריקע, און ווער האט זיך געקענט גלייבן אז עס וועט זיין דא אזא מין גזירה אז אידן וועלן נישט קענען דא וואוינען? מ'וועט זיך דארפן אריבערציען צו אנדערע סטעיטס, ווייל ניו יארק איז געווארן אנטי-רעליגיע.

די גאווערנאר האט זיך צוגעהערט מיטן פולסטן ערענסטקייט.

שואל:

די מיטונג איז געווען נאך פאר די אינדארסמענט?

ר' גדלי':

יא, די מיטונג איז געווען פאר די אינדארסמענט.

די גאווערנאר האט געזאגט פארן רבי'ן אז זי וויל טון וואס זי קען. אבער דער רבי דארף פארשטיין, אז אירע הענט זענען געבינדן. ווייל דער בארד-וואו-רידזשענסט ווערט נישט נתמנה דורכ'ן גאווערנאר, און דער קאמישאנער ווערט געשטעלט דורך דעם בארד-וואו-רידזשענטס, מילא האט זי נישט קיין שום בעלות אויף די עדיוקעישאן-דעפארטמענט. זי שטעלט נישט, נישט דעם קאמישאנער, און נישט די מענטשן וואס שטעלן דעם קאמישאנער.

אבער דער רבי איז דאך גענוג לאנג אויסגעקאכט אין די אלע ענינים. האט דער רבי איר געזאגט, אז למעשה דעם בודזשעט פארן עדיוקעישאן-דעפארטמענט מאכט דאך די סטעיט, און דער בודזשעט פאר די גאנצע סטעיט מאכט דאך אויך די סטעיט. בעט מיר אונז פונעם גאווערנאר, אז זי זאל נוצן דעם בודזשעט-פראסעס פון די סטעיט, אויף מתקן צו זיין אונזערע פראבלעמען פון עדיוקעישאן.

שואל:

סתם פאר אינטערעסאנטקייט. ווער עס איז געווען דער דאלמיטשער צווישן דעם רבי'ן און די גאווערנאר?

ר' גדלי':

איך בין געווען דער דאלמיטשער. די אלע נקודות האט מען פאר דעם שוין פון פאראויס געזען אז עס גייט קומען, און מ'האט נאך פון פריער זיך גוט צוגעגרייט מיט די ריכטיגע ענטפערס.

נאר א דוגמא כדי אז דער עולם זאל פארשטיין.

חשון תשפ"ג: נצחון איז אונטער א פראגע צייכן. אייר תשפ"ה: נצח שבנצח! פאר איין סיבה - ווייל מיר שטימען אפי' ...מיר ווייסן נישט אלעס!!

די סקול-דיסטריקט-בילס. דער ערשטער קרית יואל-סקול דיסטריקט ביל איז געווען א געזעץ פאר זיך אליינס, צו מאכן דעם קרית יואל סקול-דיסטריקט.

למעשה דער ערשטער געזעץ צו מאכן דעם קרית יואל סקול דיסטריקט איז דאך דורכגעפאלן אין יו עס סופרים קארט. די צווייטע, דריטע און פערטע געזעץ אויף צו מאכן דעם סקול דיסטריקט נאכדעם ווי עס איז דורכגעפאלן איינמאל, צוויי מאל און דריי מאל, איז אלעס געווען אריינגעלייגט אינעם "סטעיט בודזשעט".

אזוי האט דער רבי שוין מיטגעהאלטן פון דארט, אז מען נוצט דעם סטעיט בודזשעט אויף אריינצולייגן זאכן אפילו אזעלכע זאכן וואס האט באמת נישט מיטן סטעיט-בודזשעט, ווייל דאס איז פשוט דער וועג, וויאזוי מען לייגט אריין זאכן וואס מען שפירט אז עס האט נישט גענוג סופארט ווען מען מאכט עס מיט א "פרי סטענדינג ביל" ווי מען רופט דאס.

א "פרי סטענדיג ביל" מיינט, א ביל פאר זיך אליינס. דאס דארף דורכגיין מיט מערהייטן פון ביידע הייזער. אמאל איז עס שווער צו באקומען די וואוטס פאר דעם. טאמער אבער האט מען דאס אריינגעלייגט אינעם בודזשעט, קען שוין קיין לעגיסלעיטארן נישט שטימען דערקענען נאר אויב ער שטימטן קענן דעם גאנצן בודזשעט.

דאס איז די מעלה פון עס אריינלייגן אינעם בודזשעט, וואס עס זענען דא זייער אסאך לעגיסלעיטארן וואס שטימען פאר דעם געזעץ, נאר ווייל עס ליגט אינעם בודזשעט.

דעם זעלבן מהלך האט מען גענוצט ביים סקול דיסטריקט, און דעם זעלבן מהלך האט מען גענוצט איצט אויך.

דער רבי האט דאס געזאגט פאר'ן גאוועךנאר, אז מ'זאל אריינלייגן אינעם ביל פונעם בודזשעט, לשונות וואס דאס זאל קענען מסדר זיין די זאך און וויסן אז די זאך איז ערלעדיגט.

די גאוועךנאר האט תיכף ומיד געזאגט פאר'ן רבי'ן אז זי איז גרייט צו ארבעטן דערויף. זי האט אפילו דערמאנט דעם נאמען פון איר בודזשעט-דירעקטאר. דעמאלט איז דער בודזשעט-דירעקטאר געווען ראבערט מעהיטע. און זי האט געזאגט, ראבערט מעהיטע וועט ארבעטן מיט ענק אויסצוארבעטן א נוסח וואס זאל קענען אריינגיין אינעם בודזשעט, און פון דארט און וויטער האט זי געגעבן דעם אקעי אז זי גייט ארבעטן מיט די קאמיוניטי, און מיט אונזערע פארטרעטער אין סענאט און אין אסעמבלי, אז אין בודזשעט-ביל זאל אריינגיין א לשון וואס וועט מסדר זיין דעם ענין פון דעם געזעץ פונעם חינוך.

שואל:

איז וואס איז געווען ווייטער? מ'האט גלייך אפגעשטימט א מיטונג מיט דעם דירעקטאר?

ר' גדלי':

א וואך שפעטער, נאך פאר די וואלן - דאס אלעס רעדט מען נאך פאר די וואלן - די מיטונג איז געווען א וואך נאך שמחת תורה אין פארשעי, און די וואלן איז געווען בערך דריי וואכן נאך שמחת תורה.

א וואך דערויף, האט די גאוועךנאר אונז געגעבן א מיטונג מיט די בודזשעט-דירעקטאר. ס'איז אראפגעפארן צו די מיטונג, איך, צוזאמען מיט ר' יושע עסטרייכער, ר' ישראל משה שפיטצער פון סקווירא.

ווייל אינעם זעלבן טאג וואס דער רבי האט זיך געטראפן מיט די גאוועךנאר אין פארשעי, האט די גאוועךנאר אויך באזוכט ביים סקווירער רבי'ן שליט"א. אונז האמיר די גאנצע צייט געארבעט זייער נאנט מיט סקווירא, נאכצוגיין די פרטים אויף די גאוועךנאר, און אויף די אלע בעפארגרייטונגען צו די מיטונגס מיטן גאוועךנאר. ס'איז געווען א צוזאמארבעט צווישן קרית יואל און סקווירא אויף די גאנצע אינדארסמענט פון גאוועךנאר האוקל.

פארשטייט זיך, דער רבי האט געפירט די זאך, און סקווירא האט אינדארסירט דעם גאוועךנאר נאכדעם וואס דער רבי איז ארויסגעקומען אינדארסירן. אבער ס'איז געווען א שטארקע צוזאמארבעט.

זעמיר אראפגעפארן צו די בודזשעט דירעקטאר ראבערט מעהיטא. עס איז געווען דארט פארשידענע לשונות, און פארשידענע ארגומענטס, וואס מען קען יא און וואס מען קען נישט. אבער מ'האט אנגעהויבן צו ארבעטן אויף א ערשטע דרעפט וואס מ'האט געוואלט שטופן.

איצט דער דרעפט איז געווען געבויט אויף אן אנדערע דרעפט וואס איז געווען פאר דעם, וואס דער רבי האט שוין געהאט אויסגעשמועסט. אין איינע פון די נעכט פון חנוכה פאראיאר האט דער רבי געךעדט פון דעם, וויאזוי עס איז געווען א דרעפט, און ס'איז דורך אין אסעמבלי, אבער דער לויער פון פערלס האט עס געצווינגן אפצושטעלן, דורכדעם וואס ער האט אריינגעשלעפט רבנים פון אנדערע קרייזן, אז מען זאל לייגן דרוק אויף ר' שמחה אייכנשטיין און אנדערע, אז מען זאל דאס צוריקציען.

עס איז געווען א זאך וואס איז שוין געווען דורך אין די אסעמבלי, און עס איז געווארן אפגעשטעלט דורך פערלס נאכדעם ווי עס איז דורך אין אסעמבלי, פאר עס האט געקענט גיין ווייטער אין סענאט.

אזוי אז עס איז שוין געווען א געוויסע מהלך אויסגעארבעט, ווי דער רבי האט דאס בריייט אויסגעשמועסט פאראיאר חנוכה, אבער למעשה איז דאס צופאלן.

דאס איז געווען ווי דער יסוד מיט וואס מען האט אנגעהויבן. וואן מען האט געךעדט צו די גאוועךנאר האט מען דאס אויך אויפגעבךענגט, אז למעשה איז שוין געווען אן אסעמבלי-ווערסיע וואס איז געווארן אריינגעלייגט דורך אן אסעמבלי-מאן וואס פארטרעט נישט קיין איינס פון די מוסדות, אויפ'ן פארלאנג פון ר' שמחה, און למעשה איז דאס נישט דורך. אבער אזוי איז שוין געווען א בעיסיס. מיט דעם בעיסיס איז מען גענאנגען צו ראבערט מעהיטא. מ'איז עס דורכגעגאנגען, ס'איז געווען פארשידענע שיפור לשונות.

שואל:

יענע ביל פון אייכנשטיין בשעתו האט אויך געדארפט גיין אין א בודזשעט?

ר' גדלי':

איך געדענק נישט אויף זיכער צו עס איז געווען אין א בודזשעט. כמעט זיכער אז עס איז געווען אין א פרי סטענדינג ביל.

שואל:

ווער איז געווען דער גאוועךנאר דעמאלט? קאמאו?

ר' גדלי':

ס'איז למעשה דעמאלט בכלל נישט אנגעקומען צום גאוועךנאר. ס'איז געווארן אפגעשטעלט דורך פערלס לויער נאך פאר עס איז אנגעקומען ווייטער.

בשעת מען איז געזעסן מיט ראבערט מעהיטא, איז געווען ווי די ערשטע פראבע. מ'האט געוואלט זען פאר מען מאכט דעם אינדארסמענט, צו זיי מיינען דאס ערענסט.

ווייל מ'האט דאך געהאט אלע מיני ספיקות. עס זענען דאך ארומגעפארן אלע מיני לאזונגען. מ'איז געגאנגען דעמאלט זייער מיאוס אויך. גאוועךנאר האוקל איז דעמאלט געקומען אויף בארא פארק, מ'האט איר נאכגעשריגן אויף די גאס, מ'האט איר ממש מבזה געווען, מ'איז איר ממש נאכגעלאפן דורך יונגווארג וואס זענען געווען רעפובליקאנישע-געשטימט, ווי פארשטענדליך.

ס'איז געווען זייער שטארקע בזיונות וואס מ'האט געמאכט פאר די גאוועךנאר. אזוי אז

נישט נאר מ'האט איר נישט אינדארסירט, נאר מ'האט איר אראפגעריסן ווי כאילו זי איז אן אנטיסעמיט, אדער ווי זי וויל טשעפענען מיטן חינוך, און ווי כאילו זי וואלט ווען געמאכט די גזירה לכתחלה, און מ'האט נאר געווואלט ארויסשלעפן פון איר ווערטער וואס מען זאל קענען נוצן קעגן איר.

דאס הייסט ס'איז ביי זיי שוין געווען אפגעמאכט אז מען אינדארסירט זעלדין, און מען איז נאכגעלאפן מיט פראגעס. זי האט דאס געווואוסט. וואס פרעגסטו מיך? דו גייסט מיך סייווי נישט אינדארסירן, דו האסט שוין אפגעמאכט מיט וועמען דו גייסט.

שואל:

דאס הייסט אז מ'האט נאר געזוכט ארויסצונעמען פון איר ווערטער וואס זאל איר קענען לייגן פוטער אויפ'ן קאפ ביי די ליבעראלן, אין די צייט וואס ניטאמאל גייסטו עס נעמען אויף איר צו אינדארסירן.

ר' גדלי':

יא פונקטליך אזוי.

מילא האמיר אונז געהאט מיט איר. צוויי זאכן וואס דער רבי האט געווואלט האבן פון איר. א קלארן צוזאג אויף צוויי זאכן. איינס איז געווען, איך וויל האבן א מיטונג מיטן בודזשעט-דירעקטאר נאך פאר די וואלן. און דאס צווייטע איז געווען, איך וויל זי זאל ארויסגעבן א בריוו, אין וועלכן זי גייט זאגן אז זי גייט זיך אננעמען פאר אונזער חינוך. דאס איז געווען א חלק פון די פארהאנדלונגען.

ביידע זאכן האט זי צוגעשטעלט. זי האט געגעבן א מיטונג מיט ראבערט מעהיטע, וואס איז געווען זייער א פאזיטיווע מיטונג, א שטארקע מיטונג, און זי האט נאכדעם ארויסגעגעבן דעם בריוו, וואס איז געווארן שטארק נתפרסם, אז זי גייט זיך אננעמען פאר'ן חינוך פון אונזערע מוסדות.

אויף דעם ארויף האט דער רבי געמאכט דעם החלטה, אז אין ליכט פון דעם וואס זי פערזענליך איז נישט קיין ארכי-ליבעראל, אין ליכט פון דעם וואס ניו יארק איז א דעמאקראטישע סטעיט, און די שאנסן פאר א סטעיט-ווייד אפיס זאל גיין צו די רעפובליקאנער איז זייער זייער שוואך, און טאמער זאל קיינער פון כלל ישראל איר נישט שטיצן וועט זי זיין בארעכטיגט צו טון וואס זי ווייל, זי וועט זיך נישט דארפן רעכענען מיט חסיד'ישע אידן בכלל, ווייל גאנץ כלל ישראל האט איר נישט געשטיצט און זי האט געווינען אן זיי, מילא האט זי נישט קיין שום חוב, און זי דארף זיך בכלל נישט רעכענען מיט א גאנצע געמיינדע וואס האט איר נישט געשטיצט.

שואל:

מ'האט שוין דעמאלט געהערט פון דעם געדאנק אז דורכדעם וואס מען וועט שיקן אזא מעסעדזש מיטן נישט שטימען פאר איר, וועט זי פון דעם וויסן אז זי דארף זיך יא צושטעלן?

ר' גדלי':

עס ארבעט נישט אזוי וועמן מען וויל פון איינעם בקום ועשה. קען זיין אז זי איז א וואוילע מענטש, וואלט זי אונז נישט געטשעפעט אדער נישט נקמה גענומען. צו גיין נקמה נעמען, דאס וועגדט זיך שוין אינעם פערסענאלעטי פון א מענטש. אבער צו גיין זאגן אז זי זאל זיין גרייט צו קעמפן פאר אונז, קעגן לוז קרוגער, קעגן שעלי מאיער, קעגן יאפעד, קעגן יעדן איינעם, דאס מערסטע וואס וואלט געווען איז אז זי וואלט געבליבן בשב ואל תעשה. צו ברענגן א מענטש אז זי זאל זיין בקום ועשה, מוז מען האבן זייער א שטארקע מאטאוועישאן.

מ'רעדט פון אן אישו וואס איז זייער נישט פאפולער. מ'רעדט פון ניו יארק טיימס-ארטיקלן און ניו יארק פאסט-ארטיקלן וואס ריישן איר אראפ, די יאפעד חברה ריישן איר אראפ, די לוז קרוגער חברה ריישן איר אראפ.

פארוואס זאל זי גיין זיך צושלאגן מיט יעדן איינעם לטובתינו? עס מוז זיין עפעס א סיבה אז זי זאל זיך וועלן שלאגן מיט יעדן איינעם לטובתינו. דאס קען נאר קומען פון הכרת הטוב פון דעם וואס מ'האט איר סופארטעט, און ווייזן אז זי האט צוגעזאגט און זי האט דערליווערט, נאר דאס קען ברענגן א מענטש, צו וועלן דורכגיין דאס וואס זי גייט איצט דורך נאכ'ן דורכפירן דעם געזעץ.

שואל:

איך וואלט אינ'אמתן געווואלט ארייגיין אין אזא העטערך-פעטערך שאלה, וויאזוי עס וואלט אויסגעזען וועט לי זעלדין וואלט יא געווואונען, וועט ער האט וועט א שאנס. אבער איך גלייב אז דער עולם וויל זייער שטארק הערן, די אקוראטע פרטים וויאזוי זאכן זענען געגאנגען ווייטער.

עס זענען שוין געווען עטליכע בודזשעטן פון דעמאלט ביז איצט. וואס איז געווען מיטן איצטיגן ביל וואס איז איצט אדורך?

ר' גדלי':

ס'איז אזוי דער השתלשלות הדברים. למעשה האבן מיר איר אינדארסירט ב"ה. דעם רבי'נס סייעתא דשמיא און ווייטע בליקן איז געווען ממש דער יסוד. ער איז אויסגעשטאנען די אלע חצים ובליסטראות מבית ומבחוץ, פון איבעראל, אבער ס'האט זיך ארויסגעשטעלט ממש, דאס האט גערעטעוועט כלל ישראל. בכלל, נישט נאר אויף דעם ענין, ווייל אידישע אינטערעסטן וואלטן וועלן געווען הפקר אין ניו יארק אויב האבן מיר נישט קיין שום קשר מיט די דעמאקראטישע פארטייען, און די איינציגסטע קשר וואס איז געווארן אנגעהאלטן איז דורכ'ן רבי'נס בליק און הנהגה.

פארשטייט זיך אז סקווירא איז אויך מיטגעקומען מיט דעם מהלך. און דאס האט געגעבן אז ס'איז פארבליבן קשרים מיט די גרויסע דעמאקראטישע שישקעס.

ס'איז דורך די וואלן, און ווי פארשטענדליך, זאגט א גאווערנאר צו זאכן במשך דעם קאמפיין, און זי האט פיר יאר דאס אויסצופירן. ס'איז נישט דער סדר אז ממש מ'קען פארלאנגן, האסט צוגעזאגט, מוזטו עס טון די ערשטע וואך... מ'האט דאך געדעט אז עס וועט אריינקומען אין בודזשעט, און איין טערמין האט זי פיר בודזשעטס.

נאך די וואלן האט געדויערט צייט ביז זי האט אויפגענומען איר נייע סטעף, און ביז זי איז געווארן באקוועם אויפ'ן בענקל, זי זאלן שפירן אז זי האט די זאך אין די האנט.

איז דער בודזשעט פראצעדור, הייבט זיך יעדעס יאר אן אין פעברעוואר. דעמאלט גיט דער גאווערנאר ארויס איר ווערסיע. נאכדעם גיט דער סענאט און דער אסעמבלי ארויס זייער ווערסיע, און דער בודזשעט דארף ווערן באשטימט ביז אפריל.

דאס ערשטע יאר איז זי געווארן איינגעשוואירן אין יאנאוואר. דאס הייסט אז א חודש נאכ'ן ווערן איינגעשוואירן, האט שוין געדארפט ארויסקומען דער בודזשעט, און זי איז נאכנישט געווען גענוג באקוועם אויפ'ן בענקל און נישט גענוג לאנג אויפ'ן בענקל, און בכלל איז נאכנישט געווען אויסגעארבעט די לשונות. האט זי עס דעם ערשטן יאר ווי גענומען א פעס - הייסט דאס - מ'האט גערעדט און פארהאנדלט, אבער ס'איז נישט געווען בכדי שיעשה דורכצופירן די מערכה אינעם ערשטן יאר בודזשעט.

כאטשיג דער רבי האט אונז געשטופט און געפאדערט און געמאנט, אבער למעשה דאס איז געווען דער מציאות, ס'איז געווען א נייע אדמיניסטראציע, מיט א נייע סטעף, מיט נייע לויערס, מיט א נייעם טשיף ווו סטעף. און אפילו וועלן די גאווערנאר האט צוגעזאגט זאכן ביים קאמפיין, אבער מענטשן וואס זענען ארום איר ביים קאמפיין, זענען נישט די זעלבע מענטשן וואס זענען ארום איר אין די רעגירונג. עס איז

געווען א גאנצע טויש. אירע נאנטסטע קאמפיין מענטשן זענען נישט מיטגעקומען אין די רעגירונג. זי האט אויפגענומען נייע מענטשן, און עס איז געווען גאנץ אנדערש פונעם קאמפיין ביז די אדמיניסטראציע.

און דאס איז אויסער דעם, אפילו ווען א גאווערנאר זאגט צו זאכן, איז דאך אין מלך בלא עם. זי מוז האבן א סטעף, זי מוז האבן מענטשן וואס פירן דאס אויס, און זי איז אינעם ערשטן יאר נאכנישט געווען מסודר צו קענען אויספירן קיין זאכן וואס זי האט צוגעזאגט, און דערצו נאך אז דער בודזשעט איז דורכגעפירט געווארן אזוי פרי, ממש א חודש נאך די וואלן.

דאס ערשטע יאר איז מען דורכגעפאלן פון צו מאכן פראגרעס, אבער מ'האט פארשטאנען אז עס קומט נאך דריי בודזשעטס נאכדעם, און מ'האט אנגעהויבן זיך ארויפצושארן די ארבל.

דער רבי האט נאך דעמאלט געבעטן אז ער ויל רעדן צום גאווערנאר אויפ'ן טעלפאן. דאס איז געווען ארום פסח-צייט, נאך פסח האט די גאווערנאר געקאלט צום רבי'ן, און זיי האבן געהאט א שמועס איבער די זאך. זי האט געזאגט קלאר, איך פארשטיי אז מען ויל דאס האבן תיכף, אבער איך האב פיר בודזשעטס אין מיין ערשטן טערמין, און איך האב געזאגט אז איך וועל דאס מאכן אין ערשטן טערמין, איך בין א וואשטס-מענטש, אבער ס'איז נאכנישט דורך מיין ערשטע טערמין. ס'איז קום דורך די זעקס חדשים.

אוזי האט זי זיך פארענטפערט אז זי האט דאס נישט געקענט מאכן תיכף. זי האט אבער באשטעטיגט אז זי האט נישט פארגעסן איר צוזאג. זי האט בארואיגט דעם רבי'ן אז עס גייט זיין, אבער מען מוז האבן געדולד.

זיי האבן געגוצט אויך א משל, אז ביים קרית יואל סקול דיסטריקט, האט מען אויך נאר געמאכט נייע געזעצן ווען עס זענען שוין געווען דורכגעפאלן אלע אפציעס אין קארט. מ'האט נישט געמאכט קיין נייע געזעצן ווילאנג די קארטס זענען נאך אנגענאגנען. אזוי אז אין א געוויסע בחינה, די קארטס אויף די עדיוקעישאן גייט נאך אן, אזוי וואס איז איצט די עמערזשענסי.

ס'איז אויך געווען אז די קאמישאנערס גיידליינס, און די אלע אינפארסירונגען פונעם קאמישאנער זענען נאך אויך נישט געווען פארענדיגט. עס האט געהייסן אז ערשט אין נאכפאלגענדן סקול-יאר גייט עס אריין אין אפעקט.

האט זי געזאגט אז ס'איז דאך נאכנישט אריין אין אפעקט, ס'איז נאכנישט, די גזירה איז נאר אויף פאפיר, די גזירה גייט ערשט אריין אין אפעקט אין א יאר ארום. מ'וועט דאס מסדר זיין - ווי נוסח אלבאני - ווען עס ברענט שוין די הויט... דעמאלט איז מען מסדר זאכן. קיינער איז נישט מסדר זאכן פריער ווי מען דארף...

שואל:

איז לאמיר פארשטיין. מ'האט דעמאלט נאך בכלל נישט געהאט אנגעהויבן דעם פראסעס אין אסעמבלי און אין סענאט?

ר' גדלי':

די זאך איז אזוי. איך וועל באלד צוקומען וויאזוי די השגחה עליונה האט געפירט סיי אינעם אסעמבלי און סיי אינעם סענאט, ווייל דאס איז - ווי מען זאגט - א פרשה פאר זיך אנגעפולט מיט סייעתא דשמיא און השגחה עליונה אויף יעדע זאך וויאזוי עס האט זיך אריסגעשטעלט. ווי מען זעט אין די מגילה, אז בגתן ותרש האבן צען יאר פאר דעם גראטעווועט דעם מלך, כדי אז עס זאל אריסקומען דער נס. דא איז אויך געווען מערערע אזעלכע פעלער וואס דער אויבערשטער האט אזוי אויסגעשטעלט דעם שאך-ברעטל לטובת אידשע קינדער, אז מען

גאר שווער האט מען פרובירט דאן איבערצוקומען די רעפאבליקאנע באצאלטע זעלדין קאמפיין...היינט פארשטייט שוין יעדער...

זאל שפעטער קענען ברעכן די גזירה.

צו דעם וועל מיר באלד צוקומען, וויאזוי עס איז געווען אין סענאט און אין אסעמבלי. אבער לאמיר קודם צוענדיגן דעם חלק פון די גאווערנאר.

אין די צייט האט מען אנגעהויבן פעסט צו ארבעטן ווייטער מיט בילס, וויסענדיג אז עס קומט נאך א בודזשעט. איך רעדט איצט נאר פונעם חלק פון די גאווערנאר, דאס הייסט דער חלק פונעם עקזעקעטיוו ברענטש.

דא אין דעם יאר, האט מען יעדע געלעגענהייט אויסגענוצט, וואו מען קען זיך טרעפן מיטן גאווערנאר, און וואו מען קען רעדן צו איר, נאר צו מאכן זיכער אז זי פארגעסט נישט, זי געדענקט, און זי האלט אן און אז זי געדענקט ווער עס האט איר געשטיצט ווען עס איז געווען שווער, ווער עס האט זיך ארויסגעשטעלט פאר איר. דאס דארף א כסדר'דיגע דערמאנונג.

מ'דארף פארשטיין, א גאווערנאר וואס פארטרעט צוואנציג מיליאן מענטש אין אזא סטעיט ווי ניו יארק, זי טרעפט זיך מיט טויזנטער טויזנטער מענטשן, און מיט אלע מיני גרופעס, דארף מען דערמאנען כסדר אז די אישו איז נאך אן אישו, עס ברענט נאך, און דיין צוזאג איז עפעס וואס אונז זעמיר מחשיב, אונז טראסט מיר אז דו וועסט דאס נישט פארגעסן.

דאס האט מען געטון כסדר. למשל, עס איז געווען חנוכה בין איך מיט ר' נפתלי משה אינדיג אראפגעפארן אויף אלבאני צו איר חנוכה איוועגנט, כאטש ס'איז נישט געווען אונזער סדר אלעמאל צו לויפן.

ווען עס איז געווען די סטעיט-וו-דעי-סטעיט רעדע, זעמיר געפארן אהין. מ'האט זיך געטראפן מיט איר נאכדעם. מ'האט איר ווייטער דערמאנט, אונז זעמיר דא אין שליחות פון סאטמארער רבי'ן, אונז זעמיר דא אין שליחות פון קרית יואל. אונז האמיר דיך געשטיצט, אונז האמיר נישט פארגעסן, און אונז ברויך מיר נאך האבן אונזערע געברויכן פאר עדיוקעישאן. דאס האט מען כסדר דערמאנט און אויפגעפרישט, סיי דירעקט און סיי אומדירעקט.

אומדירעקט מיינט, למשל, שיקן שלוחים ווען מען טרעפט זיך מיט - לאמיר זאגן - קאנגרעסמאן ריין, עס וועט נאך אויסקומען באלד צו רעדן. כסדר איר דערמאנען, געדענק אז קרית יואל איז געווען פאר דיר, געדענק אז אונז דארף מיר עדיוקעישאן, געדענק אז מען וועט דאס דארפן דורכשטופן וועט עס וועט קומען די צייט. ס'איז געווען אנגייענד במשך די גאנצע צייט.

למעשה, פאראיאר ביים בודזשעט-ביל איז שוין יא געווען א נייע ווערסיע אויפ'ן טיש. איך וועל באלד צוקומען וויאזוי די ווערסיע איז צושטאנד-געקומען. אבער למעשה איז עס פאראיאר אויך דורכגעפאלן ביים בודזשעט, ווייל די לעצטע ווערסיע האט נישט גענוג שטארק געשיצט די ישיבה קטנה'ס.

מ'האט געשטימט אויפ'ן בודזשעט אום שבת. ר' יושע עסטרייכער מיט ר' שמחה אייכנשטיין זענען אויף שבת געבליבן אין אלבאני, און פרייטאג-צו-נאכטס איז געווען גרויסע מערכות. האט מען בפקודת הקודש, האט דער רבי פארלאנגט אז אויב קען מען נישט באשיצן די ישיבה קטנה'ס, זאל מען ענדערש ווארטן נאך א יאר, ווי איידער צו מאכן א זאך וואס מען וועט שפעטער חרטה האבן. מילא האט מען דאס געלאזט דורכגיין אן דעם וואס עס איז אריין אין פאריריגן בודזשעט.

עס איז דא צוויי זמנים אין אלבאני וועלן מען קען דורכפירן, ווי מען זאגט, הארד בילס, וואס מען וויל נישט אז עס זאל ארויסשטייגן.

איינס איז בשעת דער בודזשעט פראסעס, און איינס סוף פון די לעגיסטלעיטאר סעזאן, וועלן מען ענדיגט דעם סעישאן, דאס איז געווען אין יוני (דזשון) וועלן יעדער ווייל שוין אהיימגיין פאר די חגאות, מ'שפארט אפ אלבאני אויף אפאר חדשים, דעמאלט איז אויך דא א געלעגענהייט דורכצושטופן געזעצן.

האט מען געארבעט פאראיאר אז עס זאל אריינגיין אינעם דזשון-ביל סוף סעישאן. אבער למעשה האט דעמאלט אויסגעבראכן א גרויסע געפעכט צווישן דעם גאווערנאר און די לעגיסטלעטארן איבער אנדערע זאכן, וועגן עם טי עם, קאנזשעסטן פרייסינג, און די לעגיסטלעיטאר האט גארנישט ערלעדיגט סוף יאר, זיי האבן אלעס געלאזט אינדערמיט, זיי זענען אנטלאפן פון אלבאני און אלעס איז געבליבן שטעקן.

איז די קומענדיגע געלעגענהייט איז געקומען היי-יאר ביים בודזשעט.

איז לאמיר אביסל אריבערגיין צו די אנדערע ברענטשעס פון אלבאני, וואס דאס איז דער אסעמבלי און דער סטעיט סענאט, וואס כדי צו קענען דורכפירן א ביל, מוז מען האבן אלע דריי ברענטשעס, אלע דארפן מסכים זיין דערצו. דאס איז בכלליות אויף א ביל. וועלן עס קומט צום בודזשעט, דארפן אלע מסכים זיין נאך פאר עס קומט ארויף אויפ'ן טיש.

דאס הייסט אז ווען עס איז דא א סטענד אלאון ביל, דארף דער סענאט פארלייגן א ביל.

העפטיגע קאמפיין סלאגאנען איבער די גאסן פון שטאט

זיי קענען דאס דורכפירן, און זיי אינטערעסירט נישט וואס דער אסעמבלי און דער גאווערנאר זאגט אויף דעם ביל. זיי האבן געשטימט אויף דעם ביל, ס'איז דורך און זיי שיקן דאס צום אסעמבלי און פארטיג.

אנדערש איז ביים בודזשעט-ביל, ווייל אלע דריי מוזן זיך דורכקומען, גייט אפילו נישט אריין קיין ביל, נאר טאמער כאטשיק צוויי פון די דריי האבן שוין בעפאר דעם מסכים געווען.

איז לאמיר צוריקגיין צום אסעמבלי מיט אפאר יאר צוריק, וויאזוי דער מסבב כל הסיבות האט געפירט אז מען זאל האבן די כחות אין די אסעמבלי וואס מ'האט ב"ה היינט.

עס איז געווען אן אסעמבלי-מאן שוין אפאר יאר, דאס איז ר' שמחה אייכנשטיין, א בנן של קדושים, א גרויסער עסקן, זייער א פארשטענדליכער. נאך פאר ער איז געווען אן אסעמבלימאן האט ער געארבעט ביים סטעיט-קאנטראלערס אפיס, ער האט געארבעט ביים מעיארס אפיס אין ניו יארק סיטי, ער איז געקומען אין אסעמבלי מיט א געוואלד עקספיריענס, און מיט א אידיש הארץ, און דערצו א רבי'ש איניקל. ער האט געהאט אלע אינגרידיענס. אבער ער איז נאך אלץ געווען אן איינצעלנער אסעמבלימאן.

דאס הייסט אזוי. ס'איז דא אין די סטעיט הונדערט-און-פופציג אסעמבלי-לייט. ער איז געווען איינער פון די הונדערט-און-פופציג, ער איז א דעמאקראט, אין די דעמאקראטישע קאקוס זענען דא הונדערט-און-זיבן אסעמבלי-לייט, ער איז געווען איינער פון די הונדערט-און-זיבן.

אונז האמיר אנגעהויבן צו ארבעטן מיט ר' שמחה שוין יארן צוריק. ווי מ'האט שוין געארעדט, אז ער האט דורכגעפירט דעם ביל נאך אפאר יאר צוריק אין אסעמבלי, וואס איז געווארן געשטערט דורכ'ן לויער פון פערלס.

ר' שמחה האט א געוואלדיגע ווארעמקייט פאר דעם גאנצן חינוך זאך. ער פארטרעט די בארא פארק קאמיוניטי וואס איז מער קאלירפול, און ווען עס איז געווען פרעשור פונעם פערלס לויער, איז ער געווארן געבראכן, ווייל ער פארטרעט דאך סיי די וואס זענען אויף פערלס זייט, און סיי די אנדערע. ער פארטרעט דאך יעדן.

למעשה אונז זעמיר זייער נאנט מיט ר' שמחה. אונז האמיר שוין געארבעט מיט ר' שמחה אסאך יארן פריער. נאך פאר ער האט געארבעט ביי די רעגירונג איז ער געווען א לאביאיסט. אונז האמיר געארבעט מיט אים נאך ווען ער איז געווען א לאביאיסט. אונז האמיר יארן לאנג קשר מיט אים.

פאר אפאר יאר צוריק, ביז די צענזוס פון 020' איז די פאפולאציע פון קרית יואל געווען א קליינע פאפולאציע. אונז זעמיר געווען בערך 20,000 נפשות, און אונז זעמיר נישט געווען קיין גרויסע חלק פון די אסעמבלי וואס פארטרעט אונז (נאר ארום 15% פונעם דיסטריקט).

אין די 020' צענזוס, ווייל דער עולם האט זיך אזוי הערליך-שיין צוגעשטעלט מיטן אויספילן די צענזוס-פארעם, און מאכן זיכער אז יעדער אין קרית יואל איז געציילט, איז קרית יואל'ס פאפולאציע געוואקסן צו 33,000 נפשות. די סטעיט אסעמבלי-מאפעס, וויאזוי מען צושניידט די לעגיסטלעיטאר-דיסטריקטס, ווערט איבערגעמאכט יעדע צען יאר.

נאך 020' האט מען געדארפט איבערמאכן די אסעמבלי-מאפעס, האבן מיר גלייך רעאליזירט אין 022' ווען מען האט איבערגעמאכט די מאפעס, אז קרית יואל שטייט אין סאך אסאך א בעסערע פאזיציע (שוין נאנט צו 28% פונעם אסעמבלי דיסטריקט).

ביז 022' איז קרית יואל געווען פארטרעטן דורך א רעפובליקאנער, ווייל די געגענט דא איז געווען זייער א רעפובליקאנער דיסטריקט, און א רעפובליקאנער אין אלבאני קען גארנישט דערליווערן, זערא זערא... ער וויסט גארנישט, מען מעלדט אים גארנישט, ער האט נישט קיין ווארט אין גארנישט. ער איז ממש אויסגעטון פון אלעם, אזויווי א מינדערהייט, און נישט סתם ווי א מינדערהייט, נאר זיי האבן פערציג רעפובליקאנער צווישן הונדערט-פופציג. דאס הייסט אז מען קוקט ניטאמאל אויף זייער זייט. דאס הייסט מען רעכנט זיך נישט מיט זיי, מ'הערט זיי נישט אויס, מ'רופט זיי נישט צו קיין מיטונגס, גארנישט גארנישט.

אבער אונז זעמיר געווען סטאק. אונז האמיר נישט געהאט קיינעם.

אזוי ווי אונז האמיר געזען די נייע מאפעס, אונז האמיר געזען די נייע דיסטריקטס, האמיר אונז גלייך רעאליזירט, אז דורך קרית יואל האט זיך געשאפן א מעגליכקייט, א פינטעלע פון א פתח פתוח אז אונז זאל מיר קענען אריינברענגען א דעמאקראט, וואס טאמער אונז ברענג מיר אריין א דעמאקראט, האמיר מיט וועמען צו ארבעטן אויף בכלל אלע ענינים וואס איז נוגע פאר קרית יואל, ובפרט אוודאי, די ענייני חינוך.

שואל:

לאמיר פארשטיין וואס דאס האט מיט די צענזוס. פשט איז, אז ס'איז דא הונדערט-און-פופציג אסעמבלילייט, דאס הייסט אז די סטעיט ווערט צושניטן אין הונדערט-פופציג שטיקלעך לויט די פאפולאציעס אין די געגענטער. ריכטיג?

ר' גדלי':

יא, אזוי ווי דו זאגסט. און טאמער האסטו געגנג א גרויסער שטיקל פון דעם חלק, קענסטו באאיינפלוסן דעם אויסגאנג פון די וואלן.

איז לאמיר זאגן, די פאריגע אסעמבלימאן האט געהאט צוואנציג טאונס, און קרית יואל איז געווען א מינדערהייט צווישן זיי, אבער איצט, ווייל קרית יואל איז אזוי געוואקסן, האט שוין די איצטיגע אסעמבלימאן נאר זיבעצן אדער אכצן טאונס, און ממילא איז דער איינפלוס פון קרית יואל סאך שטערקער, ווייל עס איז אראפגעפאלן אפאר רעפובליקאנער טאונס פון דעם אסעמבלי-דיסטריקט.

אזוי איז קרית יואל געוואקסן, נישט דייקא אלס די שטים-בארעכטיגטע, נאר אלס די מאפע אליינס פון וואס עס זענען אראפגעפאלן אפאר טאונס. וואס אגב, ביים אויסשטעלן די מאפע רעכנט מען אויך בעביס וואס זענען איצט געבוירן. מ'רעכנט דאך דאס לויט די נפשות. דאס הייסט אז טראץ וואס קרית יואל האט נאר דאן געהאט 11,000 רעגיסטרירטע וויילער, אבער קרית יואל האט 33,000 נפשות, ממילא מאכט דאס אסאך אויס ביים מאכן די מאפע, וואס ביי דעם קוקט מען נישט אויף די וויילער, נאר מען קוקט אויף די נפשות.

אזויווי אונז האמיר געזען אז ס'איז דא א מעגליכקייט אז דא זאל קענען ווערן א דעמאקראטישער אסעמבלימאן, און ווי פארשטענדליך זעמיר אריין צום רב'ן דאס איבערשמועסן, איז מען אויפגעקומען מיט א געדאנק, אז ווי איידער אונז זאל מיר אריינברענגען אן אסעמבלימאן, און דער ספיקער וואס ער איז באלעבאס אויף די אסעמבלי וועט קומס וויסן אז ס'איז אונזער קרעדיט, זאל מיר אונז דאס מאכן פארויס.

זעמיר בחסדי ה' אויפגעקומען מיט א סטראטעגיע, אז אונז גיימיר זיך פארבינדן מיט ר' שמחה אייכנשטיין און אים זאגן, אז אונז ארבעט מיר צוזאמען איבער חינוך, און אונז וויל מיר אויפבויען זיין כח ביים ספיקער, אז ער זאל נישט זיין סתם אן אסעמבלימאן, נאר ער זאל זיין איינער וואס ברענגט אריין פרישע פארטרעטער, אז ער זאל זיין דער אידישער אסעמבלימאן וואס פארטרעט אלע אידישע אינטערעסען, נישט נאר בארא פארקער אינטערעסען.

וויאזוי גייט מען דאס טון? אז ער וועט גיין צום ספיקער, און אים זאגן אז ער גייט אריבערברענגן א נייעם דיסטריקט פון די רעפובליקאנער קאלום צום דעמאקראטישן קאלום, און אדאנק דעם וועט דער ספיקער אים דארפן מכיר טובה זיין אז ווען קרית יואל האט פראבלעמען מיט חינוך, וועט דער ספיקער וויסן אז ווען ער

רעדט צו ר' שמחה אייכנשטיין, רעדט ער נישט נאר וועגן בארא פארקער איינוואוינער, נאר ער רעדט אויך וועגן קרית יואל'ער אידן, ווייל ער האט דאך אריינגעברענגט קרית יואל אונטער די דעמאקראטישע קאלום, צו זיין פון די מערהייט פארטיי, וואס דער ספיקער וויל זייער שטארק האבן, און דעם ספיקערס כח וואקסט דאך וועג ער באקומט צו נאך א זיץ. וועט ער, ר' שמחה זיין דער וואס האט פארשטערקערט דעם כח פונעם ספיקער מיט נאך א זיץ וואס ער האט נישט געהאט פאר דעם און ער האט דאס אריבערגעפירט צו זיין קאלום.

ס'איז אים זייער געפעלן דער פלאן. אונז האמיר פארלאנגט אז כדי דאס צושטאנד-צו-ברענגען, דארף ר' שמחה מסדר זיין א קאנפרענץ-קאל צווישן מיר מיטן ספיקער. ס'איז געווען א מוצאי שבת פאר די וואלן. אונז האמיר שוין געהאט פארגעברייט דעם קריס איקוס אז ער זאל האבן גענוג פעטיציעס אז ער זאל זיין גרייט צו לויפן. אבער ער האט נאכנישט געהאט זיין אייגענע פארטיי מיט זיך, וואס זיי אליינס האבן אים נאך אנגעקוקט ווי איינער וואס האט נישט קיין שאנס צו געווינען. יא, עס לויפט א דעמאקראט, אבער ער גייט נישט קענען געווינען.

שואל:

דאס קלאר צו מאכן. איקוס איז געלאפן אין די געגענט אלס אסעמבלימאן, קענן וועמען? קענן דעם אמטירנדן אסעמבלימאן?

ר' גדלי':

ניין, נישט קענן דעם אמטירנדן אסעמבלימאן, ווייל ביים איבערמאכן די דיסטריקטס, איז דער פריערדיגער אסעמבלימאן ארויסגעפאלן פון קענען לויפן פאר דעם זיץ. זיין הויז איז געווען אין אן אנדערן דיסטריקט, ער איז געבליבן אן אסעמבלימאן אבער ער פארטרעט שוין נישט קרית יואל.

ער איז געלאפן אויף אן אפענער זיץ, ווייל די נייע מאפעס האט געמאכט אז דאס זאל זיין אן אפענער זיץ. עס איז געלאפן אן אנדערער רעפובליקאנער. דער קריס איקוס איז געווען אן אראנדזש-קאנטי לעגיסטלעיטאר פאר דעם, און אונז האמיר מיטגעארבעט מיט אים אין די קאונטי-לעגיסטלעיטאר אויף פארשידענע זאכן.

ער האט געוואלט לויפן, און אונז האמיר געהאט באציאונגען מיט אים געהאלפן צושטאנדצומען פעטיציעס, און מאכן זיכער אז ער לויפט. אבער איין זאך האט אים געפעלט, אז די אלבאני דעמאקראטן זאלן אנערקענען אז ער האט די מעגליכקייט צו געווינען. דאס מיינט אז זיי זאלן אים שטיצן מיט געלט, זיי זאלן אים שטיצן מיט טאט און ראט, זיי זאלן אים שטיצן מיט א לויער, אז זיי זאלן אים ארויסהעלפן אז ער זאל קענען געווינען. ווייל איבעראל לויפן דעמאקראטישע קאנדידאטן, אבער עס זענען דא דיסטריקטס וואס די אלבאני קעפ פארשטייען אז יענער האט נישט קיין שאנסן צו געווינען. און דא איז דאך יארן לאנג געווען א רעפובליקאנער, האבן זיי געהאלטן אז דא איז אויך נישט דא קיין שאנס צו געווינען.

דאס איז געווען די קריטישע פאון-קאל צווישן מיר, ר' שמחה און דעם ספיקער, ביי וועלכן מ'האט אים אויפגעווייזן, מ'האט אים געדארפט אויפווייזן לויט די מאפע, און לויט די שטעטלער, און לויט די פאפולאציע, אז דא איז דא א מעגליכקייט צו געווינען, און אונז וויל מיר פון אים איין זאך, טאמער געווינט ער זאל ר' שמחה קענען אראפברענגען דעם ספיקער אויף א באזונ צום רבי'ן, אי בערצורעדן עניני חינוך.

דער ספיקער האט דאס מיר תיכף צוגעזאגט אויפ'ן טעלפאן, אז טאמער ברענגט מען אריין קריס איקוס, האסטו מיין וואורט, איך וועל קומען צום רבי'ן אויסהערן וואסערע פראבלעמען עטס האטס מיט חינוך, און איך וועל ארבעטן מיט שמחה אייכנשטיין וואס איך קען טון פון מיין זייט דאס צו פארריכטן.

דאס איז געווען דער ערשטער קערנדל וואס האט אריינגעברענגט דעם ספיקער דירעקטלי אין די שווערע גקייטן וואס אונז האמיר מיט חינוך.

פארשטייט זיך, קריס איקוס האט געווינען, ווי מ'האט שוין מפרסם געווען, אז ער האט געווינען מיט "אכט" שטימען! ממש "אכט" שטימען, דאס איז געווען דער נומער פון זיין געווינס. ס'איז געווען די נענטסטע פארמעסט אין גאנץ ניו יארק סטעיט אין יענעם סעזאן, און ער האט געווינען.

פארשטייט זיך אז ווען איינער געווינט מיט אכט שטימען, מוז די פירערשאפט זיך שטארק רעכענען מיט אים, ווייל זיי ווילן דאך מאכן זיכער אז ביי די קומענדיגע וואלן זאל ער קענען געווינען מער ברייטער, צו קענען אויסברייטערן זיין מערהייט. מילא איז עס פון איין זייט געווען זייער א שטארקער זאך אז ער האט געווינען נאר מיט אכט שטימען. אבער דאס איז געווען דער מציאות. ער האט געווינען מיט אכט שטימען.

ער איז געלאפן אינעם זעלבן יאר ווען דער גאווערנאר איז געלאפן. פארשטייט זיך, אז ס'איז געווען די אלע איבערקערענישן. ליידער איז געווען א גרויס חלק פון קרית יואל וואס האט נישט געשטימט פאר אים. אבער ב"ה, ער האט מצליח געווען, ער איז געווען דערין.

שואל:

מ'דארף עס ארויסברענגען, אז די פריע שטימען האט זיך געהאט אנגעהויבן נאך פאר מ'האט בכלל ארויסגעגעבן די אינדארסמענטס. מילא זענען געווען אסאך וואס האבן נישט געוואוסט אז קרית יואל גייט גיין פאר די דעמאקראטן.

ר' גדלי':

דער אמת איז, א חלק דערפון איז געווען וויל עס זענען געווען אזעלכע וויגטן דעמאלט, פון אזוי אומווייסענדע מענטשן. ס'איז געווען א זמן שכרות, מ'האט מטשטש געווען די מחות, און ס'איז געווען ממש בדרך נס. אין ספרים שטייט אז נומער "זיבן" איז די נומער פון טבע, און נומער "אכט" איז שוין למעלה מדרך הטבע. וועגן דעם איז חנוכה אכט טעג. אבער דאס לאז איך שוין איבער פאר די מגידים...

אבער עס איז זיכער אז עס איז געווען דא א נומער אכט. ס'איז געווען למעלה מדרך הטבע אז ער האט געווינען, און דאס איז געווען ממש דער שליסל פארוואס דער ספיקער איז נאך די וואלן אראפגעקומען צום רבי'ן דעם גאנצן וויי-געשריי וואס דער רבי האט געמאכט וועגן חינוך. ער איז געקומען מיט ר' שמחה צוזאמען, און ס'איז געווען די ערשטע געלעגענהייט פאר'ן רבי'ן, (נאך אכט יאר וואס ס'איז נישט געווען אזא געלעגנהייט) צו האבן א דירעקטן שמועס מיטן ספיקער, אז ער זאל אים קענען מסביר זיין די צרות וואס אונז ליידט מיר זיך דא אן פון די בארד-וו-עדיוקעישאן, די שווערגקייטן און די גאנצע השתלשלות דערצו. דאס איז געווען די ערשטע געלעגענהייט.

שואל:

רעדט איר דא פון צוויי זאכן וואס ס'האט פאסירט. קודם אז דער כח פון ר' שמחה אייכנשטיין איז געשטיגן, אז נישט נאר ער פארטרעט זיין לאקאל דיסטריקט, און איינס אז דער ספיקער העסטי איז פערזענליך געווארן מער צוגעבינדן צו קרית יואל.

הארציגער יישר כח פון אנ"ש וואל קאמיטע פאר די טויזנטער וויילער ביי די גאווערנאר עלעקשנס

ר' גדלי':

יא, ער איז געווארן פערזענליך צוגעבינדן צו קרית יואל און צום רבי'ן. ער האט ביי דעם באזוך געזאגט לשונות אז ער וועט טון וואס נאר ער קען, און אז ר' שמחה וועט האבן דעם לעצטן ווארט אויף אלעם וואס איז נוגע פארן חינוך פון די ארטאדאקסישע אידן.

מיט א טריט פאראוים, צוויי יאר שפעטער האט ר' שמחה שוין געהאלפן אריינברענגען אויף ר' אהרן בנציון וויעדער, און אויף ר' קלמן יעגער. איז היינט איז ר' שמחה שוין דער פירער פון די ארטאדאקסישע גרופע אין אסעמבלי. דעמאלט איז געווען נאר ר' שמחה און קריס איקוס. היינט איז עס שוין ב"ה פארברייטערט געווארן.

אבער די צוויי נייע זענען אריינגעקומען נאר ערשט איצט אין יאנאוואר. ס'איז געווען עטליכע חדשים צוריק. אין לויף פון די צוויי יאר וואס ר' שמחה און קריס איקוס זענען געווען, איז דאס געווען זיין עיקר כח.

פארשטייט זיך אז מ'האט געהאלטן אין איין זאגן פארן ספיקער אז מען גייט דאס פארברייטערן. עס גייט זיין נאך, און אזוי איז ג'חזר'ט געווארן די איידיע אז ר' אהרן בנציון זאל לויפן אין מאנסי, צו געבן פארן ספיקער נאך מער באקוועמליכקייט, אז ער טוט דא עפעס וואס עס וועט זיך אים לוינען, עס וועט זיך אים אויסצאלן. און ס'איז טאקע א געוואלדיגע זאך פאר תושבי מאנסי אז זיי האבן געקענט אריינווועלן ר' אהרן בנציון, כאטשיק אלע ווינטן פאר רעפובליקאניזם... האט מען זיך דאך ארויסגעשטעלט פאר ר' אהרן בנציון, מ'האט אים מכיר טובה געווען אויף וואס ער האט געטון אין די קאונטי לעגיסטלעיטאר, און וואס ער האט געטון פאר דעם אין איסט-רעמעפא סקול דיסטריקט, מיט זיין געוואלדיגע עסקנות.

אבער אינעם בילד פון האבן השפעה אויפ'ן לעגיסלייטאר-פליגל, איז צוזאמגעקומען דער פאזל וואס מען זעט אז מן השמים האט זיך אזוי געפירט אז דער אסעמבלי איז היינט-צו-טאגס געווארן די מערסטע פריינטליך פאר חרד'ישע געברויכן, זינט די צייטן פון שעלי (ר' שמעון) סילווער (ע"ה).

ווען שעלי סילווער איז געווען, איז ער דאך אליינס געווען דער ארטאדאקסישער פארטרעטער, און ער האט אליינס געמאכט זיכער דורכצופירן די קרית יואל סקול דיסטריקט געזעצן און אנדערע זאכן וואס קרית יואל האט געדארפט. אבער זינט שעלי איז ארויסגעגאנגען, (אום תשע"ה) האט זיך דערקענט א געוואלדיגער חלל, ווייל דער חלל איז געווארן אנגעפולט דורך ארכי-ליבעראלן, די עקסטרעמע ליבעראלע פראגרעסיוון, און דאס איז איצט געקומען צו אן אפשטעל, מיט דעם וואס די אסעמבלי איז געווארן אזוי שטארק אידן-פריינטליך, אדאנק די פירערשאפט פון ר' שמחה, וואס ער האט אריינגעברענגט איינעם, און נאך איינעם, אז עס איז שוין היינט דא דארט א האלבער מנין פון די וואס פארטרעטן אידישע אינטערעסן.

שואל:

זייער אינטערעסאנט די געוואלדיגע סייעתא דשמיא. און וואס איז געווארן מיט קריס איקוס אליינס, איז ער אויך געווען איצט פארמישט אין דעם נייעם חינוך-ביל?

ר' גדלי':

קריס איקוס איז אויך געווען פארמישט. אבער למעשה איז קריס איקוס נישט איינער משלנו, ער איז נישט איינער וואס האט געלערנט אין א פרייוועט סקול, ער איז נישט איינער וואס האט געלערנט אין א מוסד. איז קריס איקוס מהלך איז געווען, אז ער טוט וואס ר' שמחה הייסט אים. דאס הייסט אז ער נעמט ארדערס פון ר' שמחה, און דאס טוט ער. ער קען נישט אליינס מחדש זיין, ווייל ער איז סוף-כל-סוף נישט דער מערסטער-אויסגעקאכטער אין

פרייוועט סקולס. אבער וועט מען האט געשיקט קריס איקוס אז ער זאל רעדן, האט ער געריעדט, וועט ער האט געדארפט מיטגיין צום ספיקער איז ער מיטגעגאנגען. אזוי אז ער איז געווען א שטארקער הילף, אבער ער האט נישט געקענט נעמען קיין פירערשאפט. קודם, זיין כאראקטער, ער איז א צוריקגעצויגענער כאראקטער, מער א שטילער. ער איז שוין מער עלטער אויך, אבער אז ער האט געהאט נעבן זיך אזעלכע לייבן ווי שמחה, האט ער נישט געדארפט זיין קיין גרויסער פירער. ס'איז געווען גענוג אז ער האט מיטגעארבעט, און דאס האט ער געטון בשלימות.

שואל:

וואס הייסט אז ער האט מיטגעארבעט? וואס מיינט אז ער האט געריעדט צו אנדערע, צו וועמען האט ער געדארפט רעדן?

ר' גדלי':

למשל וועט מען מאכט - איך וועל באלד צוקומען צו דעם געפעכט וואס ס'איז געווען אין די סענאט פליגל, דאס האט געמאכט געוויסע דעמאקראטן אין אסעמבלי אויך אפגעשוואכט. מען דארף איבערקומען אזעלכע גרויסע בערג, מען דארף זיך שלאגן מיט אזעלכע גרויסע לייבן, האט עס געמאכט שוואך. איז וועט עס האט זיך געמאכט אז אזעלכע גרויסע לייבן וועלן שוואך, האט שמחה צוזאמגענומען זיינע נאטסטע מענטשן, און איז אריין צום ספיקער אים צו שטארקן, אים אנצודרייען, געבן קוראזש, געבן מאטיוואציע.

ר' שמחה קען נישט גיין אליינס, האט ער אלץ מיטגענומען זיינע מענטשן, און קריס איקוס איז געווען איינער וועמען ער האט כסדר מיטגענומען.

שואל:

איז לאמיר פארשטיין. איידער מ'קומט צום צום פראצעדור זעלבסט, סיי אין אסעמבלי און סיי אין סענאט, וואו קומט פאר דער געשלעג וואס מ'האט דערמאנט. דאס מיינט אז אויפ'ן פלאר בשעת מען דארף האבן די שטימען, דארט קומען פאר די געפעכטן? וואו איז די זאך?

ר' גדלי':

ניין ניין. בשעת די שטימען, דאס איז שוין די לעצטע שטאפל, דארט איז שוין אלעס מסודר. וועט מען גייט אריין צו שטימען ווייסט מען שוין פאראויס וויאזוי עס וועט זיין דער אפשטימונג. כמעט איז נישט דא היינט קיין ביל וואס מען גייט אריין שטימען און ס'איז דא ספיקות וויאזוי עס גייט זיך אויסשפילן. דאס איז זייער א זעלטענע זאך.

איבערהויפט וועט עס קומט צום בודזשעט, וואס - להבדיל אלף אלפי הבדלות - איז דער בודזשעט ווי די ד' חלקי שולחן ערוך, ס'איז דא ריזיגע בענדער, און ס'איז דא א באנד פון - להבדיל - אורח חיים, יורה דעה, חושן משפט, אבן העזר, אזוי איז דער בודזשעט פארצויגן אויף עטליכע בענדער, און דו ביזט צוויי בלעטלער, צוויי סעיפים, צוויי סימנים אינעם גאנצן באנד... די זאכן וועלן שוין גוט אויסגעקנעטן פאר דעם.

וויאזוי עס ארבעט איז, יעדע ברענטש, דאס הייסט די סענאט און די אסעמבלי, האבן פאר דעם, עס ווערט אנגערופן "אין-קאנפרענץ" אדער ווערט עס אנגערופן "אין-קאקוס". די קאנפרענצעס און די קאקוסעס איז נאר פון די פארטיי אליינס. דאס הייסט די דעמאקראטן האבן - לאמיר זאגן - 102 אדער 103 אסעמבלי-לייט, פון די רעפובליקאנער רעדט מען דאך ניטאמאל. זעצן זיך צוזאם די 103 און מ'גייט דורך יעדע נושא. ביי אזעלכע קאנפרענצעס, דארט קומען פאר די געפעכטן.

קודם, אין די אסעמבלי איז ב"ה קיינמאל נישט געווען קיין פייטס. ס'איז נישט געווען קיין אסעמבלימאן וואס האט זיך ארויסגעשטעלט פייטן קעגן ר' שמחה, אדער צו פייטן קעגן ערליכע אידן. עס איז נישט דא דער כח אדער מענטש וואס נעמט די זאך אזוי פערזענליך אז מען זאל פייטן ר' שמחה אז ער זאל נישט קענען דורכטראגן דעם ביל וואס ער וויל דורכשטופן.

"דער רבי האָט ממש געווייַנט צום גאָווערנאָר, אז טאָמער גייט דורך דעָר עדיוקעישאן-דעפאַרטמענט גזירה, איז דאָס ממש א גזירת גירוש אויף ערליכע אידן, אידן אין ניו יאָרק וועלן נישט קענען דאָ וואוינען"

אבער נאך אלץ, עס זענען דא דארט עפעס מער ווי 110 אסעמבלי לייט. מ'לייגט דאס ארויף אויפ'ן טיש, פארשטייט זיך אז וועט מען האט דאס ארויפגעלייגט אויפ'ן טיש, זענען גלייך געווען צען חברה וואס האבן געזאגט אז יא אונז זעמיר דערפאר, אונז וויל מיר דאס. ס'איז געווען ר' שמחה, קריס איקוס, איצט ביים סוף איז געווען ר' אהרן בנציון, ר' קלמן יעגער. ס'איז געווען גענוג מענטשן אין די אסעמבלי וואס האבן דאס געשטופט, זיי זענען געווען שטארק פאר דעם, און נישט געהאט וואס צו זאגן דערקעגן.

דער פראבלעם איז געווען בעיקר אין סענאט. אין סענאט איז אן אנדערע מסכת אינגאנצן. דארט אין סענאט איז געווען בעיקר דער עבודה רבה, דער עיקר ארבעט איז געווען אויף יענע זייט.

אונזער סענאטאר איז דזשעמס סקופיס. דער עולם איז באקאנט מיט אים, ער פארטרעט אונז שוין אסאך יארן, (פון 019' למס' אין סטעיט סענאט און פארדעם אינעס אסעמבלי) פאר דעם איז ער געווען אויף די וואודבוירי-טאון בארד, ער איז געווען א בארד-מעמבער, מ'האט שוין געהערט פון אים, מ'האט שוין געזען פון אים.

עס איז געווען פארשידענע תקופות - איך וועל נישט אריינגיין בפרטיות - אין די צוזאמארבעט וואס מ'האט געהאט מיט אים.

שואל:

אפשר איז יא כדאי אריינצוגיין דערין, פשוט וויייל מענטשן געדענקן דאס זייער שטארק. איך געדענק אז ביי אנעקסעישאן איז ער געווען ממש א קעמפער קעגן קרית יואל. איז וואו האבן זאכן זיך געטוישט מיט אים?.

ר' גדלי':

ס'איז אזוי. מ'דארף פארשטיין די פאליטישע דיינעמיקס.

סענעטאר סקופיס איז א דעמאקראט. טאון אוו וואודבוירי איז גאר גאר שטארק רעפובליקאניש געשטימט. דער דיסטריקט וואס סקופיס פארטרעט איז אויך שטארק רעפובליקאניש געשטימט.

דאס הייסט אזוי. וויאזוי מעסט מען א דיסטריקט צו עס איז דעמאקראטיש אדער רעפובליקאניש?. מ'קוקט וויאזוי האבן די מענטשן אין דעם דיסטריקט געשטימט פאר פרעזידענט, פאר גאווערנאר, פאר קאונטי עקזעקטיוו, וואו עס איז געווען א פארמעסט ביי וועלכן עס זענען געלאפן מענטשן פון די צוויי פארטייען, וויאזוי האבן די מענטשן פון דעם דיסטריקט זיך צוגעשטעלט.

למעשה, סקופיס פארטרעט א דיסטריקט וואס האט מיט טאפעלטע-ציפערן פראצענטן זיך צוגעשטעלט פאר טראמפ, סיי דאס ערשטע מאל, און סיי דאס צווייטע מאל און סיי דאס דריטע מאל... טראמפ האט אין דעם דיסטריקט געווינען מיט צווישן צען און צוועלף פראצענט.

דאס מיינט אז כדאי ער זאל געווינען מוז ער אריבערברענגען צו זיך זייער א גרויסער פראצענט פון טראמפ-ווייליער. דאס איז זייער שווער פאר איינעם וואס גייט אריין שטימען פאר די רעפובליקאנער ליין פאר פרעזידענט, אז ער זאל נאכדעם אראפקומען אונטן און שטימען פאר א דעמאקראט אויף די אנדערע ליין. מען דארף האבן א שטארקן כח צו דעם.

כאטש עס איז דא אנדערע פאליטישאנס אויך, למשל קאנגרעסמאן רייען, ער לויפט אויך דא. אבער קאנגרעסמאן רייען האט א ריזיגע גרויסע דיסטריקט. אין א קאנגרעס-דיסטריקט וואוינען כמעט דריי פערטל מיליאן מענטשן, און אין א סענאט-דיסטריקט וואוינען אינגאנצן דריי הונדערט-פופציג טויזנט מענטשן, און אין אסעמבלי-דיסטריקט וואוינען נאך ווייניגער (135 טויזנט).

איז דער סקופיס קוקט זיך אום, איך בין א דעמאקראט, איך וואוין אין א רעפובליקאנער דיסטריקט, איך מוז געווינען אין א רעפובליקאנער דיסטריקט, און דאס שטופט אים צו טון זאכן אמאל, וואס כדי צו מאכן אז א מענטש זאל בשעת די שטימען טוישן פארטיי. דאס הייסט אז טראץ וואס ער שטימט פאר א רעפובליקאנער פרעזידענט, צו פאר גאווערנאר פון איין פארטיי, זאל ער נאכדעם זיין גרייט אראפצוגיין ביי די בעלאט און טוישן פארטיי ביים שטימען פאר'ן סענאט-קאנדידאט. האלט ער אז ער מוז טון זייער אגרעסיווע זאכן צו קענען דאס בייקומען.

אוודאי זעמיר נישט איינשטימונג מיט די זאכן וואס ער האלט אז ער דארף טון, וואס אונז האלט מיר אז ער דארף נישט טון. אבער דאס איז דער אונטערלאגע צו דעם גאנצן נושא.

וועגן דעם, וועגן עס קומט למשל צו קריים, ביי דעם איז ער צושלאגן מיט די דעמאקראטן. ער איז מער אין צענטער ווי די פראגרעסיווס און

....אום חשון תשפ"א, און דער רבי האָט אים געזאָגט, אַונז קען מיר אַלעס איבערמישן, אָבער אונז האָמיר איין זאַך, די זאַך הייסט "חינוך". ווילאַנג די קענסט נעמען דִי זאַך הונדערט-און-איין פּראָצענט פאָראויס, קָען מיר אָונז אַלע זאַכן זיך דורכקומען אויף אַנדערע ענינים, מ'קען איבערמישן דעם בלעטל און מען וועט דיך אינדאָרסירן...

די ליבעראלע אין זיין חדר. פארוואס? ווייל ער פארטרעט א רעפובליקאנער דיסטריקט, און זאכן וואס זענען פאפולער אין זיין דיסטריקט זענען נישט פאפולער אין הארלעם, עס איז נישט פאפולער אין מאנהעטן און ס'איז נישט פאפולער אין בראנקס... אזוי איז דאס כהנה וכהנה, וועו א קאנדידאט פארטרעט א דיסטריקט וואס איז נישט לויט זיין אידעלאגיע, עס איז נישט לויט זיינע שיטות, טוט ער דעמאלט זאכן וואס זענען עקסטרעם, כדי צו ברענגען אז די מענטשן פון דעם דיסטריקט זאלן נאך אלץ זיין גרייט צו שטימען פאר אים.

איך גיי נישט אריין, איך פארשטיי אז וואס מען שמועסט דא קען וועלן אבערגעטייטשט און וועלן גשיקט פאר פאליטישאנס. איך דארף זייער אכט געבן נישט צו זאגן זאכן וואס מען קען נוצן ביים איבערטייטשן און עס שיקן ווייטער. אבער דאס איז דער עצם יסוד פון דעם ענין.

פון די אנדערע זייט, וועו דא זאל לויפן א רעפובליקאנער סענאטאר, וואלט מען גארנישט געהאט פון אים. ווייל א רעפובליקאנער סענאטאר, אין א סענאט וואו עס זענען דא פערציג דעמאקראטן און צוואנציג רעפובליקאנער, קען מען ווייטער גארנישט האבן.

שואל:

איך וויל נאר קלאר מאכן, לויט ווי איר האט פריער געזאגט, די פוינט איז נישט אז ס'איז נאר צוואנציג רעפובליקאנער. די זאך איז, אז די צוואנציג רעפובליקאנער זענען בכלל נישט ביים טיש וועו מען באשטימט די בילס.

ר' גדלי':

ריכטיג. מענטשן דארפן פארשטיין. ס'איז דא צוויי זאכן וואס מען קען דארפן פון ערווייליטע פאליטישאנס. ס'זענען דא לעגיסטלעטיוועט געברויכן, און ס'איז דא פארשידענע פריוואטע געברויכן פון סערוויסעס וכדומה. דאס מיינט למשל, וועו א מענטש האט א פראבלעם מיט א פאספארט, א מענטש האט א פראבלעם מיט אימיגרעישאן, ער האט א פראבלעם מיט סיי וועלכע אנדערע רעגירונגס אגענטור, ער באקומט נישט זיין פוד-סטעמפס ווי עס דארף צו זיין, צי ער באקומט נישט זיין עס עס איי, אדער אנדערע זאכן. דאס איז כלל פון "קאנסטיטשוען סערוויסעס".

די אלע סערוויסעס קען יעדער פאליטישאן צושטעלן, סיי טאמער ער איז פון די פארטיי וואס האט די מערהייט, און סיי טאמער ער איז פון די מינדערהייט פארטיי. אפילו וועו ער איז אין די מינדערהייט פארטיי, קען ער נאך אלץ אנרופן א סטעיט אגענטור, אדער א פעדעראלע אגענטור, און פרעגן היתכן, ער קען פרובירן מסדר זיין, אז זיינע מענטשן זאלן באקומען די סערוויסעס וואס זיי דארפן באקומען.

אבער נישט דארט מעסט מען סוקסעס און מאכט. סוקסעס און מאכט מעסט מען אויפ'ן לעגיסטלעטיוון פראנט. קענסטו דורכפירן געזעצן, קענסטו אפהאלטן שעדליכע געזעצן פון דורכגיין. דארט שפילט א ראלע, און די איינציגסטע זאך וואס עס מאכט דארט אויס אויב מען איז אין די מערהייט-פארטיי. טאמער ביזטו אין די מינדערהייט פארטיי האסטו דארט נישט קיין שום ווארט. טאמער ביזטו אין די מערהייט, קענסטו אפהאלטן סכנה'דיגע בילס

פון דורכגיין, דו קענסט פייטן דורכצושטופן בילם לטובת דיינע איינוואוינער. אבער טאמער ביזטו אין די מינדערהייט, הערט מען דיך ניטאמאל אויס. ס'איז ממש לא אמר כלום. מ'הערט נישט, מ'קוקט נישט אויף דיין זייט.

שואל:

וואס איז ווען מען רעדט אז מען דארף האבן א גרענט פון די רעגירונג. איך נעם סתם א משל, לדוגמא, מ'דארף האבן וואסער, מ'דארף מאכן א פייפליין, און מ'וויל נישט אז גאנץ קרית יואל זאל דארפן צאלן אויף די בילם פאר דעם פייפליין, דארף מען א פאליטישאן וואס זאל ברענגן א גרענט. דאס קען יא סיי ווער טון?

ר' גדלי':

אה, דאס האט אויך צוויי קאטאגאריעס. עס זענען דא גרענטס וואס ווערט ארויסגעגעבן דורך געווייסע אגענטורן. דאס הייסט, לאמיר זאגן אז די דעפארטמענט אוו העלט טיילט גרענטס, וואס דעמאלט איז דאס א געהעריגע אפליקאציע וואס יעדער קען אריינגעבן, און די דעפארטמענט אוו העלט וועלט אויס פאר ווען צו געבן. דארט קען העלפן השתדלות פון סיי וועלכע סענאטאר אדער אסעמבלימאן. פארשטייט זיך אז השתדלות פון א מערהייט-פארטיי טראגט מער געוויכט. אבער עס קומט פון אן אגענטור, און די אגענטור רעכנט זיך אז אויב אן ערווויילטער פאליטישאן זאגט אז דאס איז א גוטע אפליקאציע רעכענען זיי זיך מיט דעם.

דאס איז לגבי דער חלק פון גרענטס וואס קומט פון רעגירונגס אגענטורן.

אבער נאכדעם איז דא א חלק פון גרענטס וואס קומט דירעקט פונעם סטעיט בודזשעט. דאס הייסט, די סענאט און די אסעמבלי מאכן אפ אריינצוליגן אינעם בודזשעט, צען מיליאן דאלאר פאר די קאמיוניטי, צוואנציג מיליאן דאלאר פאר יענע קאמיוניטי. ביי אזעלכע סארט גרענטס קען נאר א מעמבער פון די מערהייט-פארטיי האבן א חלק אין די באשלוסן צו א קאמיוניטי זאל באקומען א גרענט.

איז טאמער איז די גרענט פון די סטעיט בודזשעט, פון די לעגיסטלעטיוו טאפ (אזוי רופט מען דאס ביי זיי א "פאט"), דעמאלט קען נאר די מערהייט-פארטיי טיילן. טאמער איז עס א גרענט פון סיי וועלכע אגענטור, ווי א מענטש אפלייט פאר פוד סטעמפ אדער מעדיקעד, דאס קומט פון אן אגענטור-גרענט, ער באקומט א גרענט פון אן אגענטור, דארט קען סיי וועלכער פאליטישן צוהעלפן מיט א גוט ווארט, צי מיט א בריוו, אדער מיט א פאון-קאל. ער קען האבן אן השפעה.

אזוי אז עס וועגדט זיך פון וואו דער גרענט קומט, צו עס איז לעגיסטלעיטיווע גרענט, אדער פון אן אגענטור.

שואל:

איז לאמיר צוקומען למעשה, וויאזוי ס'איז צוגעגאנגען דער השתלשלות אין סענאט מיט אונזער איצטיגע ביל.

ר' גדלי':

איז אזוי. אין סענאט זעמיר אונז געווען אויף זייער זייער א שוואכן שוואכן שטאנד, צוליב אפאר סיבות. דער עיקר סיבה איז געווען, ווייל די גאנצע פירערשאפט פונעם סענאט איז אנטי ערליכע אידן.

עס זענען דא צוויי סענאטארס וואס זענען אויף זייער א הויכע פאזיציע. מ'דארף פארשטיין, פאר זעקס-זיבן יאר צוריק איז דער גאנצער ניו יארק סטעיט סענאט געווען רעפובליקאנער. ס'איז געווען צוטיילט, די אסעמבלי איז געווען דעמאקראטיש, און די סטעיט סענאט איז געווען רעפובליקאנער. פריערדיגע יארן איז פאטאקי געווען גאווערנאר. אזוי איז עס געווען צוויי קעגן איינס. ס'איז געווען א רעפובליקאנער סענאט, און א גאווערנאר, א רעפובליקאנער סענאט, און א דעמאקראטישע אסעמבלי, וואס אין אסעמבלי איז שעלי סילווער אליינס געווען דער ספיקער.

ווען עס איז געווען א רעפובליקאנער סענאט, זענען אידן געשטאנען מורא'דיג שטארק אין דעם פליגל. עס איז געווען א סענאטאר לארקין וואס האט פארטרעטן קרית יואל, ער איז געווען א רעפובליקאנער. עס איז געווען א סענאטאר אין בארא פארק, זייער א שטארקער, מארי גאלדמאן. עס זענען געווען אפאר געזונטע סענאטארס וואס האבן אונטערגעהאלטן אלע אידישע געברויכן.

אין יענע תקופה האט שמחה פעלדער, כאטש ער איז א דעמאקראט, האט ער זיך אויך צוגעשטעלט צו די רעפובליקאנער, און ער האט געמאכט שבת מיט זיי. ווייל ער האט פארשטאנען אז דארט איז דא דער מאכט, דארט איז דא דער כח צו טון זאכן. די דעמאקראטן האבן נישט געהאט קיין כח, האט ער אפגעמאכט, איך בין טאקע רעגיסטרירט אלס א דעמאקראט, אבער איך גיי זיצן און איך גיי מיך איבערגעבן אין די האנט פון די רעפובליקאנער, און ער איז געזעסן מיט אלע רעפובליקאנער.

דעמאלט ווען עס איז דורך דער פעלדער עדיוקעישאן ביל, איז עס דורך אזוי, די רעפובליקאנער האבן עס דורכגעשטופט אין סענאט, און זיי האבן דאס ארויפגעצווינגען אויף די אנדערע ברענטשעס, ווייל זיי האבן געזאגט אז זיי געבן נישט אפ זייערע שטימען פאר'ן בודזשעט, ווילאנג שמחה פעלדערס ביל גייט נישט דורך.

למעשה נאך יענעם יאר האט ניו יארק זיך געטוישט, און דעמאקראטן האבן איבערגענומען דעם סענאט. ווען די דעמאקראטן האבן איבערגענומען דעם סענאט, האבן זיי נאך געדענקט זייער שטארק, די שנאה צו די אידן, ווייל זיי האבן געהאלטן אז אידן האלטן אויף אסאך זיצן, און אז אונז אידן האמיר געהאלטן דעם סענאט אין די רעפובליקאנער הענט.

שואל:

הייסט אז אונז אידן האמיר געגעבן דעם ידם על העליונה פאר די רעפובליקאנער אויף עטליכע יאר.

ר' גדלי':

יא, אויף מערערע יארן, און אויך ס'איז געווען זייער א שטארקע ווייטאג ביי זיי דאס וואס שמחה פעלדער האט זיי פארראטן, און דער ארטאדאקסישער איד א דעמאקראט האט אנגעהאלטן די רעפובליקאנער, און ער האט אנגעהאלטן דעם מאכט פאר די רעפובליקאנער. דאס הייסט אז ווען שמחה פעלדער וואלט זיך אוועקדרייען דעם רוקן פון די רעפובליקאנער וואלטן די רעפובליקאנער פארלוירן דעם סענאט. אדאנק שמחה פעלדער האבן די רעפובליקאנער דאס געקענט אנהאלטן.

זיי האבן אים קיינמאל נישט געווואלט מוחל זיין דעם פארראט, און זיי האבן דאס ארויפגעלייגט אויף חסיד'ישע אידן בכלל, אז חסיד'ישע אידן זענען די וואס ווילן אלץ צונעמען צוריק דעם סענאט פון די דעמאקראטן און עס צוריקגעבן פאר די רעפובליקאנער.

עס האט געדויערט אפאר יאר איבערצוקומען די ווייטאגן. און אין די צייט, עס זענען דא דארט צוויי זייער מאכטפולע סענאטארס וואס זענען מזרע ישראל, און זענען מורא'דיג אנגעהעצט פון די ניו יארק טיימס ארטיקלן. זיי זענען זייער קעגן אידן, זיי ארבעטן מיט יאפעד, אנטי-ערליכע אידן, אנטי מוסדות. דאס זענען, לוז קרוגער, און שעלי מעיארס. ביידע פון זיי זענען טשערמאנס פון זייער מאכטפולע קאמיטעען. איינער פון זיי איז טשערמאן פון די סענאט עדיוקעישאן קאמיטע, און איינער איז טשערמאן פון די סענאט פיינענס קאמיטע. דאס

דאָס הייסט אַז טראָץ וואָס קרית יואל האָט נאָר דאָן געהאַט 11,000 רעגיסטרירטע וויילער, אַבער קרית יואל האָט 33,000 נפשות, ממילא מאַכט דאָס אַסאַך אויס ביים מאַכן די מאַפּע, וואָס ביי דעם קוקט מען נישט אויף די וויילער, נאָר מען קוקט אויף די נפשות

זענען זייער הויכע פאזיציעס.

סקופים למעשה האט נישט אזא הויכע פאזיציע, ווייל ער איז נאכנישט אזויפיל יאר אין סענאט. ער איז קודם געווען אן אסעמבלימאן עטליכע יאר. אבער אין סענאט איז ער נישט אזוי לאנג, דאס אלעס האט דאך צוטון פון ווילאנג מען איז שוין אין סענאט. ווי לענגער מען איז אין סענאט אלס א העכערע פאזיציע האט מען.

זיי זענען געווען א מורא'דיגער כח. אין צוגאב איז אזוי. דער סענאט האט אין יעדע פעלד פאר זיך אן עקסטערן לויער. זיי האבן אן עדיוקעישאן לויער, זיי האבן א העלט לויער, זיי האבן א טראנספארטאציע לויער. זיי האבן אויף אלע מיני זאכן, אויף יעדע דעפארטמענט וואס איז דא, איז דא א לויער אין סענאט, אין די אסעמבלי, און ביים גאווערנאר.

איז, דער סענאט לויער דער וואס האט פארטרעטן די ניו יארק סענאט אויף אלע עדיוקעישאן אישוס, איז אויך געווען א איד, ער האט געהייסן עריק קעץ. דער עריק קעץ האט רעטייערט פארגאנגענעם דזשולי. אבער יארן לאנג איז ער דארט געווען, און ווען דער לויער קומט אריין שרייען, מ'קען נישט, מ'טאר נישט, האט דאס זייער א שטארקן השפעה, ווייל ער איז דאך זייער לויער, ער פראטעקט זיי.

שואל:

דער עריק קעץ איז געווען א שונא הדת?

ר' גדלי':

ער איז געווען, אזוי ווי דער עדיוקעישאן טשערמאן איז א שונא הדת, און ער האט דאך געארבעט אינעם סענאט בעיקר מיטן עדיוקעישאן טשערמאן, איז ער געווען א חלק פון די דריי שטארקע כוחות אינעם סענאט וואס האבן געפייט יעדע זאך וואס האט געוואלט העלפן אונזער חינוך.

למעשה, מ'האט אנגעהויבן צו שטופן בילס, און זיי האבן געזאגט, וואס דארף מען א בילס? ס'איז אלעס פיין אזוי ווי ס'איז. מ'דארף גארנישט טוישן. די קאמישאנער איז בערי ראזע, און וואס זי מאכט איז פיין און וואויל, ס'איז זייער גוט, און די אידן זאלן מוחל זיין זיך צושטעלן צו וואס בערי ראזע הייסט, מען דארף נישט קיין שום טוויש.

אזוי אז די אסעמבלי האט צוזאמגעשטעלט א ביל וואס מען דארף דורכפירן (צו טוישן דעם געזעץ). אבער זיי האבן געשריגן אין סענאט אז ס'איז אלעס פיין וויאזוי עס איז.

אין סענאט זענען דא צוויי פירער. איין פירער הייסט ענדרו סטוארט קאזינס, זי איז די מערהייט-פירער (מעדזשאריטי-לידער). זי איז באמת די באלעבאס. אבער זי האט מענטשן מיט זיך. דער צווייטער אין ראנג נאך איר, איז א סענעטאר מיטן נאמען מייקל דזשינעראס. מייקל דזשינעראס איז דער פאליטישער מענטש אויפ'ן סענאט. דאס הייסט אז ער דארף מאכן זיכער אז אויף יעדע זיץ איז דא איינער וואס לויפט, טאמער איינער רעטייערט דארף מען טרעפן קוואליטעט מענטשן קעגן אים. ער איז דער פאליטישער מח צו מאכן זיכער אז אלע סענאטארס האלטן אן זייערע זיצן, און דערצו אויסצובריטערן, ארויסצואווארפן נאך רעפובליקאנער, איבערצונעמען ווי מער זיצן מ'קען איבערנעמען. דאס איז זיין ארבעט.

שואל:

ער האט עפעס א נאמען? א פאזיציע?

ר' גדלי':

איך מיין אז זיין פאזיציע איז "דעפיוטי מעזשאריטי לידער".

איצט גיי איך צוריק צו וואס איך האב געזאגט פריער, אז ס'איז געווען א תקופה מיט סקופים ווען עס איז געווען מיט אים אנגעשטרענגטע באציאונגען. נאכדעם איז געקומען א פונקט וואס יעדער האט אנערקענט אז ס'איז יעדנס אינטערעסע איבערצומישן דעם בלעטל מיט אים.

פארשטייט זיך אז ס'איז געווארן די טאון אוו פאלם טרי. ס'איז געווארן שלום דא אין מאנרא. יונייטעדע מאנרא איז ב"ה געווארן אויפגעלעזט. די מצבים האבן זיך בארואיגט אין מאנרא, און ער האט אויך נישט געוואלט בלייבן מיט די אלטע היסטאריע, אז מען איז צוקריגט, מען איז צושלאגן, ער ווייסט אויך אז ער לויפט יעדע צוויי יאר. (אין תשע"ט אלס סטעיט סענעטאר האט ער די ערשטע מאל פארטרעטן - אויסער וואודבארי - גאנץ קרית יואל און געקענט נוצן אונזערע וואוטס..) אונז האמיר געהאט אסאך מיטונגען, איך און ער, אויסצושמועסן וואו מען קען טרעפן א פארשטענדעניש, וואס פארא זאכן ער קען יא רירן, וואס פארא זאכן ער קען נישט רירן.

אויסער דעם האב איך מסדר געווען אריבערצוברענגען סענאטאר סקופים צום רבי'ן אין שטוב. פארשטייט זיך, אז דאס איז געווען נאכדעם וואס דער רבי האט מיר געזאגט אז איך זאל דאס מסדר זיין. כ'האב אים אריבערגעברענגט - אום חשון תשפ"א, און דער רבי האט אים געזאגט, אונז קען מיר אלעס איבערמישן, אבער אונז האמיר איין זאך, די זאך הייסט "חינוך". ווילאנג דו קענסט נעמען די זאך הונדערט-און-איין פראצענט פאראוס, קען מיר אונז אלע זאכן זיך דורכקומען אויף אנדערע ענינים, מ'קען איבערמישן דעם בלעטל און מען וועט דיך אינדארסירן, אפילו אז פאר דעם האמיר אונז אים נישט געהאט אינדארסירט, אפילו ס'איז געווען זייער זייער אנגעצויגן די באציאונגען, אבער אונז זעמיר אלעס גרייט צו טון פאר'ן פרייז פון חינוך, אז מען זאל קענען דעם חינוך אישו מסדר זיין.

שואל:

וועו רעדט מען דא? ווילאנג צוריק?

ר' גדלי':

פיר און א האלב יאר צוריק, פאר די וואלן. נישט די איצטיגע וואלן וואס איז איצט געווען אין נאוועמבער. (און נאך פאר די גאווערנער וואלן מיט צוויי אהאלב יאר צוריק).

ער האט דעמאלט געפרעגט דעם רבי'ן, וואס וויל דער רבי איך זאל טון. האט דער רבי אים געזאגט, איך וויים נאכנישט פונקטליך, ווייל ס'איז נאך געווען, מ'האט עס נאך געהאלטן אינמיטן אויפארבעטן. אבער דער רבי האט אים געזאגט צוויי זאכן. איך האב צוויי שמחה'ס. ס'איז דא שמחה פעלדער און ס'איז דא שמחה אייכנשטיין. וואס די צוויי שמחה'ס טוען, מוזטו מיטשטיין הונדערט-און-איין פראצענט לגבי חינוך. נישט זיך מפלפל זיין, נישט טרייען אויפצואוויזן אז זיי גייען צו וויים, נישט פרובירן צו זאגן אז מען קען נישט באקומען וואס זיי שלאגן פאר. דו דארפסט מיר זאגן אז וואס שמחה אייכנשטיין ברענגט ארויס פון אסעמבלי, דאס מוזטו בכל אופן ובכל תוקף אויספייטן אין סענאט, אז מען זאל עס מקבל זיין אן דעם וואס מ'זאל פרובירן צו מאכן שטערונגען.

דו וועסט האבן שטערונגען פון לוז קרוגער, פון שעלי מאיער, דו מוזט טרעפן וועגן איבערצוקומען די אלע שווערישקייטן פון די אלע, פון עריק קעץ, און טרייען אז שמחה אייכנשטיינס ביל און שמחה פעלדער אז זייער ביל ווערט דורכגעפירט און וועט דורכגיין אין סענאט.

ער האט דאך שוין געארבעט מיטן רבי'ן, ער האט שוין דעמאלט געוואוסט פון די טויזנטער קינדער וואס אונז האמיר דא, ער האט געוואוסט די נומערס פון אונזערע מוסדות, איך האב אים שוין אלעס געהאט געגעבן פאר דעם, ער האט אלעס געוואוסט, און ער האט זיך געמוטען אויף זיך אז ער וועט ארבעטן פאר אונזער חינוך מיט וואס ער קען. און מ'זאל נישט אריינלערנען פשט אז טאמער נעמט ער אנדערע שטעלונגען וואס איז נישט אינגאנצן איינשטימונג מיט קרית יואל'ס אינטערעסען, זאל מען אבער וויסן אז וועו עס וועט קומען צו חינוך וועט ער פאר'ן רבי'ן ארבעטן וואס עס פעלט זיך נאר אויס.

און ער האט געהאלטן דאס ווארט הונדערט-און-איין פראצענט. אין לויף פון די פאר יאר, וועו שמחה אייכנשטיין איז ארויסגעקומען מיט א ביל, איז געווארן א מלחמה אין סענאט. א מלחמה מיינט, שעלי מאיער און לוז קרוגער האבן געשריגן שב ואל תעשה. מען דארף גארנישט, ס'איז זייער פיין אזוי ווי עס איז איצט. לאז דעם קאמישאנער אוו עדיוקעישאן טוון דעם דזשאב, מ'וועט מאכן מענטשן פון די חסידים, און פארשטייט זיך סקופים האט געשריגן אז מען מוז יא דורכפירן דעם ביל פון די אסעמבלי.

אין לויף פון די יארן איז אלץ געווען פשרות. דאס מיינט אז דער זשינעראס האט דאך געזען אז זיינע מעמבערס צושלאגן זיך, און ער איז דאך דער וואס דארף אכט געבן אז עס זאלן נישט אויסברעכן קיין אינערליכע קריגעריין, האט ער געטרייט אויפצוקומען מיט אזא לשון און מיט אזא לשון. אונזער ארבעט איז געווען אלץ אנצוהאלטן אז עס זאל זיין ווי נענטער צו די ווערסיע פון די אסעמבלי.

דא קומט אויך אריין די גאווערנארס מענטשן. ווייל טאמער, מ'האט פריער געשמועסט, וועו עס קומט צום בודזשעט זענען אלע דריי פליגלען איניג. ס'איז שלשה שותפים בבודזשעט... די סענאט, אסעמבלי און דער גאווערנאר. איז די לוז קרוגער חברה האבן פרובירט צו שלעפן דעם גאווערנאר אויף איר זייט. גוט, זיי האבן געוואוסט אז מען קען איר נישט שלעפן אזוי ווייט ווי לוז קרוגער, אבער עריק קעץ און דשינעראס האבן פרובירט צו מאכן פשרות, און האבן געטרייט צו שלעפן די גאווערנאר צו די זייט פון די סענאט, וואס דאס איז סאך אסאך א שוואכערע ביל ווי דער אסעמבלי, און אונז האמיר געדארפט ארבעטן בכל תוקף אז די גאווערנאר זאל אלץ זיין די נענטסטע צו די אסעמבלי זייט און נישט צו די סענאט זייט.

אויף דעם האט מען גענוצט זייער אסאך כחות. דא איז אריינגעקומען פעט ריייען אין בילד. ווייל די גאווערנאר פון איר זייט איז דאך נישט אזוי אויסגעקאכט אין יעדן פרט. און איר סטעף אליינס איז דאך אויך דא אזעלכע וואס זענען באמת נוטה צו די מיינונג פון - לאמיר זאגן - עריק קעץ און צו זשינעראס. ווייל דער אמת, קיינער איז נישט נוטה ממש צו לוז קרוגער אז מען דארף גארנישט טון. אבער טאמער איז דא אן אסעמבלי ביל וואס פארלאנגט גאר אסאך, און א סענאט ביל וואס פארלאנגט נאר אביסעלע שינוים, איז דאך דאס גריגסטע צו גיין מיט דעם, און מען וועט נאך אלץ קענען זאגן פאר'ן רבי'ן, כ'האב דאך געמאכט שינוים, כ'האב דאך נישט געמומען לוז קרוגערס זייט, זעסט דאך אז איך האב דורכגעפירט א ביל. און די גאווערנארס אפיס וואלט וועו געקענט נאך אלץ זאגן, נו וואס זאל איך טון, ס'איז דאך א פייט צווישן די אסעמבלי און די סענאט, מ'האט דאך געמוזט מאכן עפעס א פשרה.

איז די עיקר ארבעט במשך די לעצטע נאנט צו דריי יאר, איז געווען כסדר אנצוהאלטן אז די גאווערנאר זאל זיין די נענטסטע צו די אסעמבלי וועו ערסיע, און נישט צו די סענאט פשרות.

און נאכדעם איז געווען די ארבעט אין די סענאט אליינס, אז זייערע פשרות זאלן זיין נאר מינימאלע פשרות. דאס מיינט, מ'האט געוואוסט אז די אסעמבלי וועו ערסיע איז - לאמיר זאגן - א הונדערט-פראצענט ישועה. די לוז קרוגערס מהלך איז זערא ישועה. די זשינעראס און עריק קעץ פשרות וואלט וועו ארופגעברענגט די ישועה פון הונדערט פראצענט צו פופציג פראצענט. אבער טאקע נאר פופציג פראצענט.

איז די ארבעט געווען די גאנצע צייט, מבטל צו זיין די פופציג פראצענט, און זען אז מען זאל זיין וואס נענטער צו די הונדערט פראצענט ישועה וואס איז געקומען פון די אסעמבלי.

אפילו וועו די גאווערנאר וואלט וועו געזומען די פופציג פראצענט מהלך, וואלט זי אויך געזאגט, כלל ישראל האט דאך מיר נישט געגעבן קיין פופציג פראצענט פון זייערע שטימען. ווילאמסבורג, בארא פארק, מאנסי זענען דאך אלע געגאנגען קעגן מיר. איך האב דאך נאר באקומען קרית יואל און סקווירא. נו פאר קרית יואל און סקווירא גיב איך פופציג פראצענט. עטס האטס מיר געגעבן לאמיר זאגן, צוואנציג פראצענט פון די שטימען. איך האב ענק געגעבן א פופציג פראצענט פון די ישועה, און זי וואלט וועו נאך אלץ געווען פאליטיש געריכט אז זי האט צוגעשטעלט א פופציג פראצענט לעזונג צום חינוך-פראבלעם.

מיט דעם וואס די אַסעמבלי איז געוואָרן אַזוי שטאַרק אידן-פריינטלעך, אַדאַנק די פירערשאַפט פון ר' שמחה, וואס ער האט אַריינגעבראַכט אַיינעם, און נאָך איינעם, און נאָך איינעם, אַז עס איז שוין היינט דאָ דאָרט א האַלבער מנין פון די וואס פאַרטרעטן אידישע אינטערעסען

זי וואלט געקענט זאגן, פארוואס פארלאנגסטו פון מיר אז איך זאל גיין מיט די אסעמבלי אויף הונדערט פראצענט, וואס דאס איז שוין ממש עקסטרעם. די גאוווערנארס סטעף האט דאס טאקע געזאגט, אז ס'איז אפילו נישט יושר'דיג אז מען בעט דאס. עטס האטס טאקע געטון פארן גאווערנאר א גרויסע געפעליקייט, א גרויסע טובה, אבער וועו אונז קוק מיר אויפן גאנצן בילד, וויפיל האט כלל ישראל, וויפיל טאטעס וואס שיקן קינדער אין מוסדות התורה וועמען אונז דארף מיר איצט העלפן, וויפיל פראצענט פון דעם זענען געקומען שטימען פארן גאווערנאר? זייער א קליינע פראצענט.

דאס הייסט, אז ס'איז טאקע געווען צוואנציג טויזנט שטימען לויט אונזערע נומערס, וואס דעם רב'נס השפעה האט געברענגט פארן גאווערנאר, אבער לויט זייערע נומערס איז דא הונדערט טויזנט רעגיסטרירטע וויילער. אזוי זאגט טאמער האבן זיי נאר באקומען צוואנציג טויזנט, מיינט דאך אז אכציג טויזנט האבן נישט געשטימט פאר איר. אדער זענען זיי געבליבן אינדערהיים, אדער זענען זיי געגאנגען פאר לי זעלדין. איז פארוואס ארויף זאל איך ענק צושטעלן א הונדערט פראצענט ישועה פונעם אסעמבלי וועלכע, וואס איז שלעכט אז איך שטעל דיר צו נאר א פופציג פראצענט ישועה, אזוי ווי זשינעראס און עריק קעץ ווילן.

שואל:

איז די פופציג פראצענט ישועה שוין געווען אויף פאפיר? ס'איז שוין געווען א דרעפט פון אן אנדערן בילד?

ר' גדלי':

יא, זיכער, זיכער. פאראיאר ביים בודזשעט איז דאך דאס געווען. פאר דעם האט דאך דער רבי געזאגט אז מען זאל אריסציען דעם פאריעריגן ביל. ווייל פאראיאר האט די גאווערנאר געמומען דעם שטעלונג אז איך גיב דיר א פופציג פראצענט ישועה. האט דער רבי געזאגט פאר די אסעמבלי, שלעפטס דאס ארויס פון דארט. אזוי ווי די אסעמבלי איז דער גאנצער כח, דער רוקן-ביין פון דעם געזעץ, מילא איז עס געווארן אויס. אז די אסעמבלי זאגט אויס איז עס געווארן אויס, ס'איז דאך געווען זייער ביל, און אזוי איז עס צופאלן. דאס איז געווען ווייל ס'איז נישט געווען קיין דרעפט וואס מיר קענען אננעמען.

דאס איז געווען פאראיאר אינעם בודזשעט סעזאן.

למעשה, אונז דארף דאך נישט פארן רבוש"ע געבן קיין עצות, דער מסבב כל הסיבות, און ער האט געזען דעם ערענסטקייט וואס דער רבי לייגט אריין און די כוחות וואס דער רבי לייגט אריין, באגלייט מיט אזא סייעתא דשמיא און זכות אבות, האט פונעם פאריעריגן בודזשעט ביז יוני (דזשון) גע'פועל'ט פארשידענע זאכן, משפר צו זיין דעם לשון נאך נענטער. דאס הייסט אז די ארבעט איז אלץ געווען, וויאזוי צו ברענגן דעם סענאט וועריסע, ווי נענטער צו די אסעמבלי וועריסע. ווי נענטער זייער וועריסע וועט זיין צו די אסעמבלי וועריסע, וועו די צרה זיין מער געלעזט.

דאס איז געווען א געוואלדיגע ארבעט, און אויף דעם האט אריינגעלייגט געוואלדיגע כחות קאנגרעסמאן פעטע רייען. פעטע רייען האט אראפגעלייגט אן עבודה רבה, ספעציעל אין די לעצטע יאר צייט, זינט דער פאריעריגע בודזשעט וועו דער געזעץ איז צופאלן.

ער האט אליינס געארבעט, און ער האט איינגעשפאנט דעם קאנגרעס-דעמאקראטישער לידער האקים דשעפריס, אים האט ער אויך איינגעשפאנט אין די מערכה.

שואל:

לאמיר פארשטיין, זיי זענען פעדעראלע איינגעשטעלטע, זיי זענען בכלל נישט קיין סטעיט איינגעשטעלטע. וויאזוי זענען זיי בכלל דא אריינגעקומען?

ר' גדלי':

זיי זענען אריינגעקומען, ווייל וועו פעט רייען איז געווען ביים רב'ן, האט דער רבי אים פערזענליך זייער שטארק געבעטן אז ער דארף נעמען די לייצעס אין די האנט. עס איז דא אזא זאך וויי פארטייאישע מיטארבעטער. דאס האט אויך שטארק צו טון מיט דעם וואס דער גאווערנאר האט געוואלט און וויל וויייטער, אז האקים דזשעפריס וואס איז איצט די מינדערהייט-פירער (אין וואשינגטאן), זאל וועון די מערהייט-פירער. ער זאל וועון דער ספיקער פון קאנגרעס. די גאווערנאר האט א מורא'דיגע אינטערעסע צו האבן א ניו יארקער ספיקער פון קאנגרעס. ניו יארק האט שוין היינט די מערהייט-פירערשאפט פון די יו עס סענאט, דאס איז סענאטאר שומער, און ניו יארק קעשט איין דערויף געוואלדיגע טובות, און זי וויל דאס אויך האבן אין קאנגרעס.

שואל:

הייסט אז האקים דזשעפריס איז א ניו יארקער קאנגרעסמאן?

ר' גדלי':

יא, ער איז א ניו יארק קאנגרעסמאן פון ניו יארק סיטי, און ער איז היינט דער פירער פון די דעמאקראטן אין קאנגרעס, און טאמער די דעמאקראטן געווינען דעם קאנגרעס, איז ער דער קומענדיגער ספיקער אוו די האוז. ער וויל זיין דער ספיקער. פאר נאווענבער האט מען דאך נישט געוואוסט ווער עס וועט זיין דער ספיקער, און ס'איז דא אפאר זיצן אין ניו יארק וואס היסן סווינג-זיצן וואס קען גיין אדער רעפובליקן אדער דעמאקראטיש, אין דעם איז אריינגערעכנט פעט רייען, און אין דעם איז אריינגערעכנט מייק לאולער, און ס'איז אסאך אידישע וויילער אין די דיסטריקסט. דערביבער גייט פאר האקים דזשעפריס אין לעבן, אז אידן זאלן נישט זיין אזוי פארהאסט קעגן די דעמאקראטן.

האט ער פארשטאנען אז ווילאנג דער חינוך אישו איז אזא פלאקערדיגע אישו, גייט דאס יעדן טאג אויפפלאקערן, און עס גייט יעדן טאג ארויפקומען נאכאמאל און נאכאמאל, אז די דעמאקראטן טיילן אונז אויס צרות מיט חינוך, די רעפובליקאנער זענען פרא-חינוך, זיי זענען פרא-רעליגיע, זיי זענען פרא-קריקיולימס וואס אונז וויל מיר פאר אונזערע קינדער, ארויסצונעמען די אלע ליבעראלע חזר'י וואס איז דא היינט אין די עדיוקעישאן פון אמעריקע. מילא האבן זיי פארשטאנען אז דער חינוך אישו איז א אישו וואס מאכט זייער שטארק אז אידן זאלן נוטה זיין פאר די רעפובליקאנער, און מען מוז דאס איינמאל פאר אלעמאל מסדר זיין, אז חינוך זאל מער נישט זיין די סיבה פארוואס אידן לויפן אגאנצע צייט אויף די רעפובליקאנער זייט.

ער האט געארבעט זייער שטארק מיטן גאווערנאר. נישט אז ער האט געדארפט איבערצייגן די גאווערנאר אז זי זאל אונז העלפן, וויייל דאס האט זי צוגעזאגט און אויף דעם האט זי זיך געהאלטן די גאנצע צייט. נאר אויף וועלכע וועריסע מען זאל נעמען, צו די סענאט וועריסע אדער די אסעמבלי וועריסע, דארט איז אריינגעקומען זייער שטארק זייער שתדלנות, סיי וואס זיי האבן געהאלטן מערערע פאון קאלס מיט די מערהייט-פירער סטוארט קאזינס אז זי זאל לייגן לוז קרוגער און שעלי מאיערס אין די זייט, סיי מיט פאון קאלס מיטן גאווערנארס לויערס, מיטן גאווערנארס סטעף, יעדן איינעם צו איבערצייגן אז מען זאל גיין מיטן אסעמבלי וועריסע. דאס איז געווען אן עבודה וואס איז אנגעגאנגען חדשים חדשים.

פארזעצונג קומענדיגע
וואך אינעם היימשטאט

היסטארישע דאקומענט פֿאר־עפֿענטלעכט

צעטל וואָס הרה"ח ר' גדלי' הי"ו האָט פֿאַרגעשריבן - נאכן נושא ונותן זיין מיטן רבין אויף אלעס ארום דעם וויזיט - מיט די פונקטן וואָס אַרויסצובערענגען פֿאַר גאָוועַרנאָר האָקול בייַ איר באַזוך זונטאג פ' נח תשפ"ג ביים רבי'ן שליט"א (בעת'ן זיך אויפהאלטן נאך שמחת תורה אין פֿאַרשעי), מיט הגהות צוגעשריבן בכתב יד קדשו פון רבי'ן שליט"א זעלבסט, נאָך בעסער און שטאַרקער אַרויסצובערענגען די אַנטשלאָסנקייט פון יהדות ניו יאָרק בכלל, און ק"ק סאַטמאַר בפרט, צו באַקעמפן דעם גזירת החינוך, און ווי קריטיש וויכטיג ס'איז איר הילף אויף דעם געביט.

Meeting

On behalf of the 40,000 residents of Kiryas Joel, thank you for the Drinking Water Infrastructure Funding package, this water project is a vital component of Kiryas Joel's existence and its future, this funding will enable the water project construction to the finish line, it's a tremendous help, a great start to achieving debt relief of the $100M burden weighing heavy on our shoulders.

But this meeting is all about education.

The Jewish Schools and Educational Institutions are the most critical cornerstone and lifeline of the Orthodox Jewish community statewide. The current proposed rules by the DOE, if it becomes the law of the state, will in effect mean the total closure and lockdown of all our schools, leaving tens of thousands of kids without a school, in reality, it is almost an Order of Expulsion of all Orthodox Jews from this great state of NY, as, without a Jewish Education, we can't continue to exist as a community. Let us be very clear, we will never ever compromise on our religious education, never, as being a Jew without Torah is like a fish without water.

Unfortunately, our schools and its student body of tens of thousands are in a very dangerous predicament, we cry to you for your mercy on this issue, please don't permit a situation where we will be forced to shut our schools. NY has the second largest Jewish papulation after Israel, thanks to the freedom we enjoyed for years to educate our kids in torah study freely without interference, but if this freedom is taken away from us than everything is changed forever, this is the most fundamental and existential issue all Orthodox Jews in NY now face.

First and foremost, we ask that you commit to Veto all bills that will hurt or negatively impact our schools and educational system. We ask that you designate a lawyer within your general counsel's office to have a regular dialog with us on all bills reaching your desk that may have a negative impact on our education system and curriculum so we can inform you of its impact.

We understand that you don't not have all the leverage on the Education Department, but we also know that in the budget process the Governor is the boss! We are asking and begging you that when it comes to finalizing the 2023 budget, please prioritize and make sure that the bill sponsored by Assemblyman Benedetto, the Chairman of Education, which was already passed in the Assembly twice with 149 votes, should be part of the final budget. We are asking you to personally take the lead and become the champion of this bill in the next state budget.

And finally, We are asking you to direct Budget Director Mojica and your Deputy Secretary on education to meet with us this week to work the specifics of this legislation and give us a comfort level that this matter will be given priority status.

So, in summary, we ask you:

1) To commit to Veto any bills intended to hurt or negatively impact our school and education system.
2) To champion via the budget process the bill already passed by the assembly.
3) To direct the budget director and the deputy secretary to meet with us within 1 week.

1'טע הערה

כמו דגים בים, או הכאה על הראש או

הוצאה מן המים, אנו רוצים ומבקשים

שלא ימותו הדגים .... וזה גירוש

ממשלת נ"י (ניו יארק) גוזרת גזירת גירוש,

אנו מבקשים שלא יהי' גירוש מנ"י

2'טע הערה

הצלחה חינוך,

רואים חילוק בינינו

וחינוך שלהם, ...

מיליאן דאלאר, כמה

משלמים טעקס

3'טע הערה

זה טוב אבל להרחיב. ממשלה תקום טעסק

פֿארס מאייכנשטיין, לאיערס, אַנדערע סטעיטס

כגון ני"ד. דעפ. אוו עדיוקעישן (ניו דזשערזי), קאמיוניטי לידערס, אנשי חינוך ממחנינו,

יבואו ויבקר וילמדו הצלחה חינוך פתרון יותר